

RAJAT OVAT RAKKAUTTA
MENETELMÄT APUNA KIRJOITTAMISEN HAASTEIDEN
KANSSA

Dina Möller
Maisterintutkielma
Kirjoittaminen
Musiikin, taiteen ja kulttuurin tutkimuksen laitos
Jyväskylän yliopisto
Syksy 2024

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta Humanistis-yhteiskuntatieteellinen	Laitos Musiikin, taiteen ja kulttuurin tutkimus
Tekijä Dina Möller	
Työn nimi Rajat ovat rakkautta - menetelmät apuna kirjoittamisen haasteiden kanssa	
Oppiaine Kirjoittaminen	Työn tyyppi Maisterintutkielma
Aika Syksy 2024	Sivumäärä 48 + liitteet 5
Ohjaaja Juri Joensuu, Karoliina Maanmieli	
<p>Tiivistelmä</p> <p>Menetelmällinen kirjoittaminen on kirjoittamista etukäteen päätettyjen menetelmien, rajoitteiden, pakotteiden ja sääntöjen kanssa. Menetelmällistä kirjoittamista on ollut olemassa jo pitkään, mutta sitä ei ole aina systemaattisesti tutkittu. Oulipo on nostanut menetelmällisen kirjoittamisen vahvasti esille 1960-luvulta lähtien. Menetelmiä on sekä oulipolaisia että vanhempia. Konseptuaalisuus, eli kirjallinen käsitteellisyys, vaikka ei suoraan ole yhteydessä menetelmälliseen kirjoittamiseen, elää jossain samoilla alueilla. Konseptuaalisuus on aikojen saatossa kietoutunut vahvasti yhteen menetelmällisyyden kanssa.</p> <p>Kirjoittamisen haasteet ovat todellinen osa kirjoittamista. Niitä ovat muun muassa lykkääminen, täydellisyyden tavoittelu ja epäonnistumisen pelko. Nämä haasteet ovat usein toisiinsa liittyviä. Kirjoittamisen haasteet ovat kirjoittamista häiritseviä tai estäviä tekijöitä, joista useat kirjoittajat kärsivät.</p> <p>Kirjoittamisen menetelmät voivat potentiaalisesti auttaa kirjoittajaa pääsemään omista haasteistaan yli tai kokemaan ne lievempinä. Menetelmien struktuuri, toistettavuus ja mekaanisuus ovat tekijöitä kirjoittamisen haasteiden lieventämisessä. Menetelmät auttavat kirjoittajaa tuottamaan tekstiä, mutta ei poista sitä, että kirjoittajan tulee päättää kirjoittaa. Haasteiden lisäksi menetelmällisyys voi auttaa kirjoittajaa pääsemään eroon omista kirjoittamisen manereistaan tai lieventämään niitä. Kirjoittaja voi oppia uusia tapoja tuottaa tekstiä ja laajentaa omaa tapansa kirjoittaa.</p>	
Asiasanat menetelmällisyys, menetelmä, konseptuaalisuus, mahdollinen kirjallisuus, Oulipo, kirjoittamisen haasteet	
Säilytyspaikka Jyväskylän yliopisto	

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
1.1	Tutkimuksen tausta	2
1.2	Keskeiset käsitteet	3
1.3	Tutkimusmenetelmä ja tutkimuksessa käytetty aineisto	4
1.3.1	Autoetnografia ja laadullinen tutkimus	4
1.3.2	Tutkimuskirjallisuus, aineisto ja työpäiväkirja	6
2	MENETELMÄLLINEN KIRJALLISUUS, KIRJOITTAMINEN JA KÄYTTÄMÄNI MENETELMÄT	8
2.1	Menetelmällinen kirjallisuus ja kirjoittaminen sekä konseptuaalisuudesta	8
2.2	Menetelmien historiaa ja Ouliposta	11
2.3	Käyttämäni kirjoittamisen menetelmät	13
3	KIRJOITTAMISEN HAASTEET JA TUNTEET KIRJOITTAMISEN ESTEINÄ..	16
3.1	Prokrastinaatio eli lykkääminen	17
3.2	Epäonnistumisen pelko ja täydellisyyden tavoittelu	18
3.3	Tunteet kirjoittamisen esteinä	19
4	KIRJOITTAMINEN MENETELMIEN JA RAJOITTEIDEN AVULLA	22
4.1	Menetelmät kirjoittajan työvälineenä	23
4.1.1	Menetelmät haasteiden lieventäjinä	29
4.2	Työpäiväkirja tarkkailun tukena	32
5	RAJAT OVAT RAKKAUTTA - TAITEELLINEN TYÖ MENETELMIEN AVULLA	34
5.1	Mistä on kyse	34
5.2	Taiteellisen työn kirjoittamisesta	37
6	PÄÄTÄNTÖ	44
	LÄHTEET	46
	LIITTEET	

1 JOHDANTO

Kirjoittaminen on vaikeaa. Ei aina, eikä aina yhtä vaikeaa, mutta usein se on sitä. Osittain tämä johtuu varmasti kirjoittamisen haasteista, joita todennäköisesti jokainen kirjoittaja kohtaa jossain vaiheessa. Itselleni haastavinta tuntuu olevan prokrastinoiminen eli lykkääminen, liian suuret odotukset tai oletukset ja epäonnistumisen pelko. Samaan aikaan, kun painin näiden kanssa, olen erittäin kiinnostunut erilaisista tavoista kirjoittaa ja potentiaalisesti helpottaa näitä haasteita.

Tutustuin kirjoittamisen menetelmiin ja menetelmälliseen eli proseduraaliseen kirjoittamiseen ensimmäisen kerran joitakin vuosia taaksepäin Sinikka Vuolan vetämällä proosakirjoittamisen jatkokurssilla. En voi väittää, että ne olisivat vieneet sydämeni mennessään heti ensimmäiseltä kosketukselta. Kamppailin paljon sen kanssa, että tekstit eivät menneet siihen suuntaan kuin halusin tai ne eivät kuulostaneet minulta. Taisinpa jopa saada lempinimen ”narratiivikuningatar”. Minun oli vaikea heittäytyä menetelmien vietäväksi ja hyväksyä, että ne synnyttävät mahdollista kirjallisuutta ja tekstit eivät useinkaan näytä omiltani.

Ensimmäisten kosketusten jälkeen olen kuitenkin löytänyt menetelmistä jotakin, mitä en olisi alkuun uskonut niiden antavan: mahdollisuuden kirjoittaa eri tavalla kuin yleensä kirjoitan, mahdollisuuden päästää hieman irti omista kirjoittajan manereistani. Tämän lisäksi olen huomannut, että menetelmien kanssa kirjoittaessa saattavat kirjoittamisen haasteetkin tuntua pienemmiltä. Tässä maisterintutkielmassa pyrin siis tutkimaan sitä, millainen työväline menetelmät ovat kirjoittamiselle, millaista potentiaalista hyötyä menetelmistä on ja millaisin tavoin menetelmät voisivat tukea onnistumisen tunnetta kirjoittaessa.

Aloitan tutkielman tuomalla esille tutkimuksen taustoja, kertomalla tutkimusmenetelmistä ja määrittelemällä tälle tutkielmalle tärkeitä käsitteitä. Tämän jälkeen käyn läpi menetelmällistä kirjoittamista ja kirjallisuutta sekä näiden historiaa. Pyrin myös esittelemään kirjoittamisen haasteita painottaen niihin, joista itse kärsin eniten. Näiden jälkeen siirryn pohtimaan

kirjoittamisen menetelmiä, sitä, millainen työväline menetelmät ovat sekä niiden potentiaalisia hyötyjä kirjoittajalle. Pohdin tutkielmassani kirjoittamisen haasteita; lykkäämistä, täydellisydentavoittelua ja epäonnistumisen pelkoa. Sivuan myös näiden yhteydessä tunteita, jotka liittyvät kirjoittamiseen. Esittelen omaa työskentelyä kirjoittamisen menetelmien kanssa ja kuinka kirjoitin niiden avulla taiteellisen osioni tämän tutkielman rinnalla.

1.1 Tutkimuksen tausta

Tämä tutkielma käsittelee proseduraalista eli menetelmällistä kirjoittamista. Käsittelem tutkielman aikana aihetta myös hieman kirjallisuuden näkökulmasta, mutta haluan painottaa, että varsinainen tutkimisen kohteeni on kirjoittaminen, sen akti ja asiat, jotka vaikuttavat siihen. Pohdin jonkin verran kirjoittamisen tulosta eli sitä mitä erilaisilla kirjoittamisen menetelmillä saadaan aikaiseksi, mutta painopisteeni on itse kirjoittamisessa.

Menetelmällistä ja kokeellista kirjallisuutta on tutkittu jonkin verran Suomessa. Aiheesta löytyy muun muassa Juri Joensuun *Menetelmät, kokeet, koneet: Proseduraalisuus poetiikassa, kirjallisuushistoriassa ja suomalaisessa kokeellisessa kirjallisuudessa*, toimitettu teos nimeltään *Kirjallisuuden avantgarde ja kokeellisuus, Menetelmällisen kirjallisuuden antologia* ja lisäksi mainittakoon Laura Lindstedtin ja Sinikka Vuolan teos *101 tapaa tappaaviomies*.

Oma tutkielmani rajaa kokeellisen kirjallisuuden hyvin pieneen rooliin, sillä keskityn kirjoittamiseen ja sen aktiin tai prosessiin. On täysin validia sanoa, että menetelmien avulla saatua kirjallisuutta voidaan pitää kokeellisena kirjallisuutena. Keskityn kuitenkin tässä tutkielmassa itse kirjoittamiseen, kirjoittamisen menetelmiin ja niiden mukana tulevaan mahdolliseen kirjallisuuteen. Tästä syystä esimerkiksi ranskalaisella kirjoittajaryhmä Oulipolla on tärkeä rooli tässä tutkielmassa ja sivuan myös jonkin verran kirjallista konseptuaalisuutta.

Vaikka menetelmällisestä ja kokeellisesta kirjallisuudesta löytyy jonkin verran tietoa ja tutkimusta, ne käsittelevät pitkälti samoja aiheita. Kun yrittää etsiä tietoa ja tutkimusta kirjoittamisen näkökulmasta, on sitä huomattavasti haastavampaa löytää ja tästä syystä olen pyrkinyt tutkimaan kirjoittamista menetelmien avulla oman tekemisen ja sen kirjallisuuden pohjalta, jota aiheesta tai aiheen läheltä löytyy. Maisterintutkielmallani pyrin myös tuottamaan lisää tietoa ja tutkimusta aiheesta. Tahdon tuoda esille menetelmällisen kirjoittamisen näkökulmaa ja

sitä, kuinka kirjoittamisen menetelmät saattavat vaikuttaa kirjoittamisen prosessiin sekä tunteisiin ja haasteisiin kirjoittamisen ympäriltä.

1.2 Keskeiset käsitteet

Avaan tähän muutamia tärkeitä ja oleellisia käsitteitä tutkielmani kannalta. Syvennän käsitteitä tutkielman edetessä.

Kirjoittamisen haasteet: kirjoittamista hankaloittavat tai estävät tekijät

Koheesio: koheesiolla tässä tutkielmassa tarkoitan tekstien suhdetta toisiinsa ja niiden yhteensopivuutta tai yhteenkuuluvuutta.

Konseptuaalisuus: kirjallisella konseptuaalisuudella tarkoitetaan tekotapaa, joka siirtää huomion kirjallisesta tuotoksesta sen takana olevaan tekoon tai ideaan (Joensuu 2012, 6). Kuten käsitettä menetelmällisyys, palaan vielä tähän käsitteeseen tutkielman edetessä.

Lähdeteksti, pohjateksti ja lähdemateriaali: käytän näitä kolmea sanaa kuvaamaan sitä tekstimassaa, joista olen ottanut kaiken käytetyn tekstin taiteelliseen osiooni. Käytän siis sanoja toistensa synonyymeina. Taiteellisessa työssäni lähde-, pohjateksteinä tai lähdemateriaalina on toiminut erinäiset sisustuslehdet ja kaikki teksti, mitä ne ovat sisältäneet. Kaikkea tekstiä ei ole käytetty, mutta se on ollut käytettävissä.

Mahdollinen kirjallisuus tai potentiaalinen kirjallisuus: tekstiä tai kirjallisuutta, joka tässä yhteydessä on syntynyt erilaisten menetelmien, rajoitteiden tai sääntöjen myötä. Produktiivinen, virtuaalinen ja affektiivinen potentiaalisuus (ks. Mankinen & Salminen 2018, 58–59).

Maneerit: tässä tutkielmassa puhuttaessa tarkoitan kirjoittamisen maneeereita eli kaava- maista ja toistuvaa kuvaus- tai tekotapaa kirjoittaessa.

Menetelmä, rajoite, pakote tai sääntö: yleisesti sanalla menetelmä tarkoitetaan keinoa tai tapaa tehdä jotakin. Tässä tutkielmassa menetelmästä puhuttaessa tarkoitan jotakin ennalta määriteltyä menetelmää, jonka avulla tuotetaan uutta tekstiä tai mahdollista kirjallisuutta. Sama ajatus pätee sanoihin rajoite tai sääntö – ne ovat ennalta päätettyjä kirjoittamista ohjaavia malleja, joista osa on oulipolaisia, osa ei. Toiset oulipolaiset ajattelivat, että säännöissä tai valmiiksi rakennetussa muodossa on mahdollisuus vapaaseen luovuuteen, toisin kuin voisi ajatella (Motte, 18).

Menetelmällisyys eli proseduraalisuus ja menetelmällinen kirjoittaminen: kirjoittaja valitsee ennalta ja tietoisesti jonkin määritellyn menetelmän, säännön tai rajoitteen, jota kirjoittamisessaan noudattaa. Tässä tutkielmassa käydään menetelmällisyyttä paljon Oulipon kautta läpi, mutta menetelmällisyys itsessään on huomattavasti vanhempi idea ja tapa kirjoittaa.

Omaäänisyys: uskoakseni kirjoittajalle kehittyä niin sanottu oma ääni teksteihin eli muun muassa tapa käyttää sanoja, lauserakenteita, tuoda esille omia ajatuksia, joka on tunnistettava juuri kyseisen kirjoittajan kohdalla.

Taiteellinen työ tai taiteellinen osa: Tässä tutkielmassa nämä viittaavat vain omaan taiteelliseen työhöni *Nukke koti laboratorion lattialla*.

Työpäiväkirja: tutkimusprosessin konkreettinen ohjaamisen ja dokumentoinnin väline. Tutkijan henkilökohtaisten tunteiden, ajatusten ja ideoiden sekä tutkimuskirjallisuuden reflektoinnin tila tai paikka. (Kurki 2010, 161.)

1.3 Tutkimusmenetelmä ja tutkimuksessa käytetty aineisto

Seuraavaksi avaan tutkielmani tutkimusmenetelmiä ja sitä, millaista aineistoa tutkimuksessa on käytetty. Koska menetelmien avulla kirjoittamisesta on jokseenkin niukasti suomalaista tutkimusta, olen päätenyt tutkimaan omaa kirjoittamisen prosessiani. Tähän olen ottanut avuksi työpäiväkirjan, jotta käytettävissä olisi jotain muistoja kestävämpää, jota käyttää tutkielmaa kirjoittaessa. Näin tehdessäni pyrin tuottamaan uutta tutkimusta ja aineistoa aiheesta, joka on mielestäni tutkimisen arvoista jatkossakin. Tässä luvussa avaan lukijalle seuraavia käsitteitä ja menetelmiä: autoetnografia, laadullinen tutkimus sekä työpäiväkirja.

1.3.1 Autoetnografia ja laadullinen tutkimus

Tämä tutkielma on autoetnografinen tutkielma, jossa tutkin omaa taiteellista osaa ja kirjoittamistani seuraavin ajatuksin: kuinka tekstiä syntyy, millaisessa prosessissa sekä millainen työväline menetelmät ovat kirjoittajalle tai kirjoittamiselle.

Tienari ja Kiriakos kuvaavat autoetnografiaa seuraavanlaisesti: Se sanana juontaa juurensa kreikan sanoista *autós* – itse, *ethnos* – kansa, *graphein* – kirjoittaa. Autoetnografia tar-

koittaa tutkimustyyliä, jossa tutkija tarkastelee itseään ja omia kokemuksiaan osana esimerkiksi jotain kulttuurista tai sosiaalista kenttää ymmärtääkseen näitä paremmin. Tällainen tutkimus vaatii tutkijaltaan sekä rohkeutta että reflektiivisyyttä. Tutkimustapa on sekä tutkimuksen tulos että prosessi yhtä aikaa. (Tienari & Kiriakos 2020.)

Rannikko ja Rannikko aloittavat kuvaamalla etnografiaa. Se on alun perin tarkoittanut, että kuvataan vieraita kansoja kirjoittamalla. Nykyään etnografia nähdään sekä menetelmänä että tapana lähestyä tutkimusta. Autoetnografiaa Rannikko ja Rannikko kuvaavat etnografian alalajina, jossa tutkija tekee omasta elämästään jonkinlaisen tutkimuksen ja on näin itse tutkimuksen keskeisenä tutkinnan kohteena. (Rannikko & Rannikko 2021.)

Autoetnografia on omaelämäkerrallinen tutkimuksen tekemisen tapa. Näin ollen tutkijan omat kokemukset ovat tutkimuksen lähtökohtia ja keskeistä aineistoa. Myös Uotinen tuo julki autoetnografian olevan henkilökohtaista, joka yhdistyy kulttuuriseen. Se kuvaa tutkijan omia kokemuksia ja yhdistää ne sosiaaliseen ja kulttuuriseen kontekstiin. Tarkoituksena on tulkita yksityistä ja löytää sitä kautta jotain yleistä tai yleistettävää. Vaikka jokainen elämä on ainutlaatuinen, on se yhtä aikaa samankaltaista kuin muiden kanssaeläjien elämät. Autoetnografia mahdollistaa tutkimuksen, jonka tekeminen havainnoinnin tai haastattelujen pohjalta olisi haastavaa. (Uotinen 2010, 87–88.)

Holman Jones, Adams ja Ellis ovat sanoneet, että autoetnografiassa ihminen käyttää omaa kokemustaan toisaalta tutkiakseen, toisaalta kritisoidakseen kulttuurisia kokemuksia. He ovat eritelleet autoetnografialle neljä kriteeriä sekä viisi tavoitetta. Kriteerit autoetnografialle ovat: 1. sen tulee tarkoituksenmukaisesti kommentoida kulttuuria ja kulttuurista toimintaa, 2. sen tulee tuoda jotain olemassa olevaan tutkimukseen, 3. sen tulee hyväksyä haavoittuvuutensa tarkoituksella sekä 4. sen tulee luoda vastavuoroista suhdetta yleisönsä. (Holman Jones, Adams & Ellis 2013, 21–22.) Autoetnografian tavoitteet ovat taas seuraavat: 1. tutkimuksen tapojen ja normien ”rikkominen”, 2. sisäisen tiedon avulla tai sisältä käsin työskentely, 3. kivun, hämmennyksen, vihan ja epävarmuuden läpi työskentely elämän tekemiseksi paremmaksi, 4. hiljaisuuden murtaminen ja äänen löytyminen sekä 5. saavutettavuuden edesauttaminen. (Holman Jones, Adams & Ellis 2013, 32.)

Edellä olevat määritelmät autoetnografialle tukevat sitä, että oma tutkielmani menetelmällisen kirjoittamisen tutkimisesta oman kirjoittamisen avulla on juuri autoetnografista tutkimusta. Pyrkimykseni on ollut täyttää yllä olevia kriteereitä ja syitä mahdollisimman monipuolisesti ja tarkasti.

Laadullisessa tutkimuksessa ”aineistoa tarkastellaan usein kokonaisuutena; sen ajatellaan valottavan jonkin singulaariseksi ymmärretyyn sisäisesti loogisen kokonaisuuden rakennetta”. Laadullisessa tutkimuksessa olisi tarkoitus selvittää ja selittää kaikki tilanteeseen tai tutkimukseen liittyvät asiat niin, etteivät ne ole ristiriidassa esitetyn tulkinnan kanssa. (Alasuutari 2011, 38.)

1.3.2 Tutkimuskirjallisuus, aineisto ja työpäiväkirja

Tutkimuskirjallisuus tässä tutkielmassa on olemassa olevaa tutkimusta menetelmällisestä kirjallisuudesta ja kirjoittamisesta. Rajoitteena kirjallisuuden käytölle on oma kielitaito, joka rajoittuu suomeen ja Englantiin. Aiheesta ei löydy näillä kielillä valtavia määriä tutkimusta, mutta sen verran, että olen pystynyt raamittamaan omaa tutkimustani niiden avulla. Olemassa oleva tutkimus keskittyy pääasiassa menetelmälliseen kirjallisuuteen, kirjoittamisen näkökulmasta on selkeästi haastavampi löytää materiaalia. Tästä syystä olen pyrkinyt yhdistelemään kirjallisuuden tutkimusta aiheesta ja yhdistämään sitä mielekkäillä tavoilla muun kirjoittamisen tutkimuksen sekä omien havaintojen kanssa.

Aineistona käytän tutkielmassa omaa taiteellista työtäni *Nukke koti laboratorion lattialla*, Lindstedtin ja Vuolan teosta *101 tapaa tappaa aviomies – Menetelmällinen murhamysteeri* sekä työpäiväkirjaa, jota olen pitänyt säännöllisesti kirjoittaessani omaa tekstiäni. Näiden lisäksi käytän olemassa olevaa tutkimusta aiheen ympäriltä.

Nukke koti laboratorion lattialla koostuu 22 tekstistä, joista jokainen on tehty jonkin menetelmän avulla. Taiteellisessa osassa on käytetty 19 eri menetelmää, jotka ovat osa valikoituneet etukäteen ja toiset sitä mukaan, kun taiteellista osaa on kirjoitettu. Menetelmien valitsemiseen minulla ei ollut menetelmää, päädyin sellaisiin menetelmiin, jotka koin itse mielekkäiksi käyttäen. Olisin varmasti voinut valita toisinkin, mutta koska tutkielmani pyrkii pohtimaan menetelmien hyötyjä kirjoittajalle, en nähnyt järkevänä valita sellaisia, jotka olisivat potentiaalisesti vaikeuttaneet kirjoittamisprosessia. Pohdin kuitenkin, kuinka paljon esimerkiksi mieliala tai menetelmän haasteellisuus on vaikuttanut valintoihini. Tätä pohdin lisää myöhemmin tutkielmassani. Menetelmät esittelen myöhemmin luvussa 2.2. Suurin osa teksteistä on kirjoitettu käyttäen pelkästään lähdetekstejä tai pohjatekstejä, joka tarkoittaa sitä, että minun tekstini on koostettu jo olemassa olevista teksteistä. Monet teksteistä koostuvat niin sanotusti toisten sanoista. Taiteellisesta osasta löytyy myös muutama teksti, joissa ei lähdetekstiä ole käytetty. Tekstien pohja-aineistona olen käyttänyt pääasiassa sisustuslehtiä eli materiaalia,

jonka itse miellän esittelevän ”täydellistä” elämää. Esittelen taiteellista osaani ja sen työstämistä tarkemmin luvussa 4.3.

Lindstedtin ja Vuolan teosta olen käyttänyt enimmäkseen inspiraation lähteenä. *101 tapaa tappaa aviomies* on heidän sanojensa mukaan ”laajin suomen kielellä kirjoitettu erilaisia menetelmiä esittelevä kaunokirjallinen teos” (Lindstedt & Vuola 2022, 15). Näin ollen teos toimii loistavasti menetelmiä esittelevänä teoksena, jonka avulla on helppo valita itseään kiinnostavat menetelmät ja luoda jotain omaa. Teos sisältää 101 erilaista menetelmää, joista olen itse valinnut 18 inspiroivinta ja omaan taiteelliseen osioon ja tutkielmaan sopivinta menetelmää. Yksi omassa työssä oleva menetelmä, josta itse käytän nimeä reunat, on tullut itselleni aiemmista kirjoittamisenopinnoista tutuksi ja tutkielmaa tehdessäni löysin menetelmän taas *Menetelmällisen kirjallisuuden antologiasta* (ks. Niemi 2018, 124). Tämän lisäksi yhtä menetelmää tai menetelmän periaatetta olen omassa taiteellisessa osassa muokannut siten, että Lindstedtin ja Vuolan teoksessa puhutaan Google-runosta, mutta itse olen Googlen sijaan käyttänyt internetistä löytyvää sivistyssanakirjaa.

Työpäiväkirjaani olen pitänyt kirjoittamisen puolin ja toisin, sekä toisinaan kirjoittanut ajatuksia siitäkin, kun en saa kirjoitettua. Olen siis pyrkinyt kirjoittamaan työpäiväkirjaan ajatuksia hetkeltä ennen ”taiteellista” kirjoittamista sekä heti kirjoittamisen jälkeen. Ja kuten totesin, työpäiväkirjasta löytyy otteita myös hetkeltä, kun en varsinaisesti ole kirjoittanut tai pysynyt kirjoittamaan, mutta kirjoittaminen on käynyt mielessä tai jokin ajatus siihen liittyen. Käytän tutkielmassa otteita työpäiväkirjasta sellaisissa kohdissa, joissa ne selittävät jotain ilmiötä tai ajatusta ja tukevat itse tutkielmaa.

Näiden aineistojen pohjalta pyrin vastaamaan seuraaviin tutkimuskysymyksiin:

1. Millainen työväline menetelmät ovat kirjoittajalle tai kirjoittamiselle?
2. Millaista mahdollista hyötyä menetelmistä on kirjoittajalle?
3. Millä tavoin menetelmät tukevat onnistumisen ja ehkäisevät epäonnistumisen kokemusta kirjoittamisessa?

2 MENETELMÄLLINEN KIRJALLISUUS, KIRJOITTAMINEN JA KÄYTTÄMÄNI MENETELMÄT

On tärkeä ymmärtää, mitä proseduraalinen eli menetelmällinen kirjoittaminen ja sitä kautta menetelmällinen kirjallisuus on. On myös tärkeää tietää hieman, mistä menetelmällisyys tai kirjoittamisen menetelmät ovat lähtöisin sekä mitä eri menetelmät tarkoittavat. Tässä luvussa käyn läpi menetelmällistä kirjoittamista ja kirjallisuutta. Tämän lisäksi pohdin hieman kirjoittamisen konseptuaalisuutta, vaikka se ei suoraan olekaan menetelmällisyyttä, mutta liikkuu samoissa piireissä. Sen jälkeen kerron hieman näiden historiasta ja lopuksi käyn läpi eri menetelmiä, joita olen itse käyttänyt omaa taiteellista osiota kirjoittaessani.

2.1 Menetelmällinen kirjallisuus ja kirjoittaminen sekä konseptuaalisuudesta

Proseduraalinen kirjoittaminen on johdettu sanasta proseduuri, joka siis tarkoittaa menettely- tai toimintatapaa. Proseduraalinen eli menetelmällinen kirjoittaminen on kirjoittamista, jossa kirjoittaja on etukäteen valinnut jonkinlaisen tai jonkinlaiset säännöt tai menetelmät, joiden mukaan kirjoitetaan. (Joensuu 2012, 1.) Käytän itse tässä tutkielmassa tästä eteenpäin sanaa menetelmä, sillä se kuvaa tarpeeksi selkeästi sitä, mistä itse puhun tässä tutkielmassa. Kirjoitin tutkielman tekemisen ohessa ja osana tutkielmaa omaa taiteellista tekstiä menetelmien avulla suomeksi ja koen näin ollen suomalaisen sanan olevan itselleni parempi vaihtoehto kuin sana,

joka on johdettu englannin kielestä. Myös Joensuu (2012, 3) toteaa menetelmällisyyden olevan suositeltavampi valinta.

Ikonen luonnehtii menetelmällisen kirjoittamisen tarkoittavan, että kirjoittaja valitsee etukäteen jonkinlaisen menetelmän, eli ”muodollisen ja toistettavan periaatteen, esimerkiksi rajoitteen tai muun säännön ohjaamaan kirjoittamistaan” (Ikonen 2018, 17). Näin ollen näkisin, että menetelmällinen kirjallisuus viittaa täten kirjallisuuteen, joka on syntynyt yllä olevan määritelmän tuloksena.

Helle ja Piippo kirjoittavat, että valittu menetelmä siis ohjaa kirjoittajaa ja valittua menetelmää tulee noudattaa systemaattisesti koko tekstin läpi. Tarkoitus ei siis ole viedä jo olemassa olevaa tekstiä tiettyyn muotoon vaan synnyttää uusia merkityksiä ja tekstiä. (Helle & Piippo 2021, 410.) Tämä Helteen ja Piipon ajatus lienee menetelmällisen kirjoittamisen yksi tärkeimpiä pointteja. Menetelmällinen kirjoittaminen tai kirjoittaminen menetelmien avulla avaa mahdollisuuksia täysin uusiin teksteihin ja tuotoksiin, joilla on hyvin vähän yhteistä alkuperäisen eli lähdetekstin kanssa.

Lindstedt ja Vuola kuvailevat menetelmällisen kirjoittamisen ajatuksen seuraavanlaisesti: ”Taiteellisten keinojen vapaaehtoinen rajoittaminen voi olla yksittäisen tekstin tai kokonaisen sanataideteoksen lähtökohtana. Tällöin puhutaan menetelmällisestä kirjoittamisesta eli kirjoittamisesta, jolle on etukäteen asetettu tarkasti määriteltävissä olevia ehtoja, sääntöjä tai rajoitteita.” (Lindstedt & Vuola 2022, 12.) Lindstedtin ja Vuolan ajatukset ja määritelmät ovat vahvasti linjassa muiden aiheesta kirjoittaneiden kanssa.

On hyvä ottaa huomioon, että vaikka menetelmien kanssa kirjoittaminen saattaa tuntua kirjoittajasta vieraalta, todellisuus on, että kaikkea kirjoittamista rajaavat aina jotkin rajoitteet ja pakotteet (Lindstedt & Vuola 2022, 14). François Le Lionnais huomauttaa, että kirjoittamisessa on erilaisia rajoitteita tai pakotteita. Ne ulottuvat minimaalisista maksimaalisiin. Hän toteaa, että jokainen kirjallinen työ alkaa jostain inspiraatiosta vähintäänkin. Tämän jälkeen kirjailija on rajoittunut käyttämään tietynlaista kieltä, sanastoa, ehkäpä tiettyä tapaa, jolla tiettyä genreä kirjoitetaan. (Motte, 19.)

Menetelmällinen kirjoittaminen on niin sanottuun ”vapaaseen” kirjoittamiseen verrattuna aina jollain tapaa keinotekoinen. (Joensuu 2012, 1.) Käytän tässä tutkielmassa menetelmällisyyttä tai menetelmällistä kirjoittamista melko kapeakataisella ajatuksella, hyvin konkreettisenä käyttöön otettavana ajatuksena tai keinona. Todellisuudessa menetelmällisyyttä tai menetelmällistä kirjoittamista ei pysty ottamaan niin mustavalkoisena ”todellisuutena” kuten Lindstedt, Vuola sekä François Le Lionnais huomauttavat.

Pääsääntöisesti kirjoittaja pyrkii kirjoittamisellaan tuottamaan luettavaa ja sisällöllisesti merkittävää tekstiä. En lähde väittämään, ettei näin olisi myös menetelmällisen kirjoittamisen kohdalla, mutta menetelmällisen kirjoittamisen tuotokset nähdään useasti mahdollisena kirjallisuutena.

Mahdollisella kirjallisuudella tarkoitan tässä seuraavaa: kirjallisuus a) joka syntyy kirjoittamisen menetelmiä käyttäen ja b) saattaa olla luettavaa ja jollain tapaa merkittävää kirjallisuutta, mutta yhtä lailla saattaa olla tekstiä, joka ei varsinaisesti tarkoita mitään tai synnytä mitään merkityksiä.

Mankinen ja Salminen jakavat potentiaalisuuden eli mahdollisen kolmeen eri kategoriaan: produktiivinen, virtuaalinen ja affektiivinen potentiaalisuus. Produktiivisella potentiaalisuudella tarkoitetaan ”rajoitteiden tai kombinaatioiden määrällistä joukkoa, josta teksti on jaostettavissa.” Virtuaalinen potentiaalisuus taas pyrkii pelkkiin rajoitteisiin sen tiukemmissa muodoissa, eikä ota huomioon toteutuneita tekstejä. Affektiivisella potentiaalisuudella tarkoitetaan sitä, että tekstit olisivat kuitenkin riippuvaisia lukijan huomiosta. (Mankinen & Salminen 2018, 58–59.) Vaikka Mankinen ja Salminen puhuvat tässä oulipolaisten potentiaalisuudesta, pätee ajatukset yleisestikin menetelmien avulla kirjoitettuun mahdolliseen kirjallisuuteen.

Puhuessani mahdollisesta kirjallisuudesta tässä tutkielmassa, puhun siitä siten, että Mankisen ja Salmisen kaksi ensimmäistä potentiaalia tulee täytöntöön jollain tapaa. Tämän tutkielman osalta affektiivinen potentiaali ei ole niinkään esillä. Tarkoitan siis, että menetelmien avulla kirjoitetun tekstin ei ole pakko olla niin sanotusti ”hyvää” tekstiä, mutta se saattaa olla sellaista. Kuten mainitsin aiemmin, myös menetelmillä saa aikaiseksi tekstiä, jolla on selkeästi kirjallista arvoa, mutta tämän tutkielman osalta en koe sen olevan relevanttia, onko taiteellisen työni tekstit kirjallisesti merkittäviä tai edes hyviä, riittää että ne ovat mahdollisesti kirjallisuutta, jotta voin pohtia niiden luomisprosessia.

Edellisiin ajatuksiin pohjaten näkisin, että menetelmällisyydestä puhuttaessa itse kirjoittamisen prosessi on vähintäänkin yhtä kiinnostava kuin lopputulos. Joensuu puhuu teoksessaan kirjallisesta konseptuaalisuudesta ja konseptualismista, jolla hän tarkoittaa kirjallisesta tekstistä eli lopputuotteesta huomion siirtämistä ”taustalla olevaan tekoon, ideaan tai kysymyseen”. Tämän lisäksi nähdään, että konseptualismeja yhdistää kirjallisten arvojen kyseenalaistaminen. Tällä tarkoitetaan sitä, että kirjoittaessa pyritään esimerkiksi rikkomaan perinteisiä arvoja, kuten omaperäisyyttä, viihdyttävyyttä, uutuutta tai syvällisyyttä. Kopiointi, plagiointi, kierrättäminen ja tekstimassojen käsittely sekä pyrkimys lukukelvottomiin teksteihin on usein

konseptualismin pyrkimys. On myös huomioitava, että konseptuaalisuuden käsitteellä on painotuseroja. Joensuu tuo vielä julki, että konseptuaalisuus ei määritelmällisesti liity menetelmällisyyteen, mutta nykykirjallisuudessa konseptuaaliset lähtökohdat ovat hyvin lähellä tai sekoittuneet menetelmälliseen kirjoittamiseen. (Joensuu 2012, 6–7.)

Halusin nostaa tämän ajatuksen esille, sillä koen, että oma maisterintutkielmani ja taiteellinen työni perustuu tälle ajatukselle: haluan siirtää huomion lopputuloksesta siihen, kuinka se on syntynyt.

2.2 Menetelmien historiaa ja Ouliposta

Menetelmällisellä kirjoittamisella on jo pitkä historia, mutta sitä ei ole selvitetty systemaattisesti. Itsenäiseksi kirjalliseksi ilmiöksi se on tullut kuitenkin vasta 1900-luvulla. Siihen on vaikuttanut esimerkiksi ranskalainen liike nimeltä Oulipo. Ennen Oulipoa oli käytössä selkeät säännöt ja menetelmät muun muassa runoudessa. Kirjallisuuden historiassa paljon käytössä ovat olleet esimerkiksi runomitat ja runomuodot, jotka ovat rajoittaneet ja rajanneet kirjoittamista. Runomuodosta esimerkkeinä ovat sonetti ja haiku, jotka pakottavat kirjoittajan ilmaisemaan itseään tietyllä menetelmällä. (Helle & Piippo 2021, 410–411; Joensuu 2008, 60.)

Suomestakin löytyy menetelmällisen kirjoittamisen ja kirjallisuuden historiaa aina 1600- ja 1700-luvulta. Tuohon aikaan kirjoitettiin tilapäärinoutta eli runoutta tapahtumiin, kuten häihin ja hautajaisiin. Tällaisessa runoudessa käytettiin barokin vaikutteiden mukaisia menetelmiä, kuten akrostikoneja ja tautogrammeja. Todennäköistä on, että tällaisten menetelmien avulla kirjoittaneet osoittivat ennemminkin teknistä taitoaan ja välineen hallintaa. (Joensuu 2012, 139, 143.)

Seuraavaksi avaan ranskalaislähtöistä liikettä nimeltään Oulipo. Oulipo tulee sanoista *Ouvroir de Littérature Potentielle* eli potentiaalisen kirjallisuuden työpaja. Oulipo kohosi 1960-luvun lopulla Ranskassa yhdeksi johtavaksi kokeellisen kirjallisuuden suunnaksi *Tel Quelin* kanssa. Alkunsa Oulipo on saanut kirjailija Raymond Queneaulle omistetusta seminaarista. Sen tarkoituksena on tehdä kokeiluja erilaisilla kirjallisuuden rakenteilla ja pakotteilla. (Veivo 2007, 232–235.) Alkuperäinen ryhmä koostui kirjoittajista, matemaatikoista, yliopistoprofessoreista ja patafyysikoista (Motte, 14).

Queneau on aikoinaan määritellyt oulipolaisen työn siten, että potentiaalinen kirjallisuus on uusien tapojen ja struktuurien etsimistä siten, että jokainen kirjoittaja saa käyttää niitä, kuten kokee sopivaksi. François Le Lionnais on jatkanut taas ajatusta seuraavanlaisesti: Oulipon tarkoitus on löytää uusia struktuureita ja kehittää näillä struktuureilla muutamia esimerkkejä. (Motte, 16.) Motte (15) jatkaa vielä kirjoittamalla, että oulipolaiset arvostivat suunnattomasti kokeellisuutta kirjallisuuden traditiossa.

Veivo (2007, 235) kirjoittaa: ”Tuotos eli teksti tai teos on kiinnostava tuottamisessa sovellettujen periaatteiden toteuma, havainnollistamisena, joka osoittaa, että valitulla tavalla on mahdollista saada aikaan kirjallisuutta”. Oulipon pakotteilla tarkoitetaan siis menetelmiä, joiden avulla tuotetaan tekstiä kokeilevasti. Tarkoitus ei siis ole luoda ”ainutlaatuisia” teoksia, vaan ennemminkin arvostaa sitä, mitä säännöillä voi saada aikaan. Esimerkkinä oulipolaisista säännöistä Veivo antaa hänen mukaansa tunnetuimman säännön: S + 7. Sen periaatteena on ottaa valmis teksti ja tietosanakirja, jonka jälkeen korvataan tekstin substantiivit (S) niin, että katsoo tietosanakirjasta kyseisen substantiivin alta seitsemännen substantiivin ja korvaa sen tekstiin. Tapaa on kehitetty niin, että se kattaa kaikki sanat ja luvut: Sana + n. (Veivo 2007, 236.)

Toisina esimerkkeinä Veivo nostaa esille lipogrammin ja monovokalismien. Lipogrammissa kirjoittaja valitsee yhden tai useamman kirjaimen, joita ei käytä tekstissään, eli valitsee sanansa niin, että ne eivät sisällä kyseisiä kirjaimia. Monovokalismi perustuu taas ajatukselle, että aakkosista valitaan vokaali ja vain sen käyttö on sallittua tekstissä. (Veivo 2007, 237.) Nämä tekniikat eivät siis perustu lähdeteksteihin vaan antavat siinä mielessä kirjoittajalle vapaammat kädet luoda omaa tekstiä. Tekstiä vain luodaan rajoitteiden tai pakotteiden sanelemina.

Oulipolainen kirjoittaminen perustuu tekstin tuottamisen tekniikoihin sekä erilaisiin sääntöihin ja metodeihin. Se on perustaltaan hyvin matemaattista ja käsittää niin sisällön, rakenteen kuin muodon sekä kirjoittamistilanteen säätelyn. Oulipo ei kuitenkaan ole ainoa lajissaan, joka käyttää tiettyjä rakenteita pakotteina. Vanha tunnettu ”pakotteellinen” tapa kirjoittaa lienee sonettimuoto runoudessa. Siinä missä oulipolaiset menetelmät antavat rajoitteen kirjoittamiselle, niin tekee myös sonetti. Se ei kuitenkaan määrittele lopputulosta vaan antaa valmiit raamit ja rajat. (Veivo 2007, 239.)

Oulipon alkuperäinen idea oli siis yhdistää matematiikka ja runous. Tarkoituksena oli soveltaa matemaattisia elementtejä kirjoittamiseen. (Motte, 21; Lindstedt & Vuola 2022, 12.) Kuitenkaan kaikki oulipolaiset menetelmät eivät ole matemaattisia tai perustu matematiikan

periaatteisiin, eivätkä kaikki oulipolaiset tuotokset ole runoja. Oulipolaiset tekniikat tai menetelmät ovat ennemminkin toimintaohjeita ja sen tarkoituksena on tuottaa mahdollista kirjallisuutta. Tarkoitus on huomioida kielen materiaalisuus sekä itse kirjoittamisen prosessi. (Lindstedt & Vuola 2022, 12.)

Huomioitavaa Oulipon suhteen on vielä se, että oulipolaiset ideat ja menetelmät selkeästi perustuvat siihen kieleen, mistä se on lähtöisin; ranskan kieleen ja sen ominaisuuksiin. Kyse ei ole siitä, etteikö se toimisi myös suomen kielessä, mutta esimerkiksi sukupuolen salaaminen ei tuottaisi juurikaan vaikeuksia suomenkielisessä teoksessa. Toisaalta taas kirjoitusasu verraten siihen kuinka sana lausutaan ei suomen kielessä anna juurikaan lisäarvoa. (Eskelinen 2018, 44.) Eli, koska Oulipo ja sen menetelmät perustuvat pitkälti ranskan kieleen ja kirjoitusasuun, eivät kaikki oulipolaiset menetelmät tuo mitään uutta tai mielenkiintoista suomalaisen kirjoittamiseen tai kirjallisuuteen.

2.3 Käyttämäni kirjoittamisen menetelmät

Tässä kohdassa avaan lukijalle niitä menetelmiä ja käsitteitä, joiden pohjalta ja avulla itse tein omaa taiteellista osaani. Koen tärkeäksi avata jokaista hieman, jotta lukijan on helpompi ymmärtää, mistä oikeasti jokaisessa menetelmässä on kyse. Lähteenä olen käyttänyt Laura Lindstedtin ja Sinikka Vuolan teosta *101 tapaa tappaa aviomies – menetelmällinen murhamysteeri* (Lindstedt & Vuola 2022, esitellessäni menetelmiä käytän tästä viittauksesta lyhennettä 101tta), sillä teos on kattava esitys erilaisista menetelmistä ja millaisia tekstejä niiden avulla voidaan potentiaalisesti tuottaa. Hyvä selonteko menetelmällisestä perussanastosta löytyy myös teoksesta *Menetelmällisen kirjallisuuden antologia* (ks. Niemi 2018, 101–128). Seuraavaksi avaan jokaisen menetelmän, jota olen itse käyttänyt omassa taiteellisessa osassani:

Akrostikon: teksti kirjoitetaan niin, että jokainen rivi alkaa tietyllä kirjaimella, ja kun kirjaimet luetaan peräkkäin, syntyy niistä sana tai lause. Akrostikoniin saa lisärajoitteen tai lisäsäännön esimerkiksi niin, että jokainen rivi on lainattu jo olemassa olevista teksteistä. (ks. 101tta, 25.)

Aloituksia: Teksti koostuu nimensä mukaisesti aloituksista. Omassa taiteellisessa työssäni aloitukset ovat sisustuslehtien artikkelien ensimmäisiä lauseita.

Anagrammi: sanan tai tekstikokonaisuuden kirjaimet järjestetään uusiksi niin, että niistä muodostuu uusi sana tai kokonainen tekstikokonaisuus. Tarkoituksena ei ole luoda käsittämättömiä tai merkityksettömiä sanoja, vaan ”oikeita sanoja”, jotka luovat ”oikeita” merkityksiä. (ks. 101tta, 31.)

Antonyyminen käänös: Menetelmän tarkoituksena on kääntää lähdeteksti päinvas-
taiseksi joko sana kerrallaan tai yleisemmällä merkityksen tasolla (ks. 101tta, 32).

Cento: tilkkutäkki. Teksti rakentuu sanoista ja lauseista, jotka ovat lainattuja muista jo
olemassa olevista teksteistä. Sana cento on peräisin antiikista. (ks. 101tta, 40.)

Ekfrasis: Teksti, joka kuvaa todellista tai kuviteltua kuvaa, esimerkiksi maalausta (ks.
101tta, 57). Omassa taiteellisessa tekstissäni olen kuvannut sisustuslehden valokuvaa.

Fibonacci lukujono: matemaattinen käsite, jossa seuraavaksi tuleva luku saadaan, kun
lasketaan edelliset kaksi lukua yhteen (0, 1, 1, 2, 3, 5, 8, 13, 21...). Tekstissä tämä toimii niin,
että jokainen luku vastaa esimerkiksi sanojen määrää, joka lauseessa, virkkeessä tai rivillä saa
olla. (ks. 101tta, 65.)

Homokonsonatismi tai homovokalismi: Valitaan lähdeteksti. Homokonsonatismeissa säi-
lytetään lähdetekstin konsonantit. Kaiken muun saa poistaa ja korvata vapaasti valitsemallaan
tavalla (vokaalit, välimerkit, isot ja pienet kirjaimet. Homovokalismeissa on sama idea, mutta
konsonanttien sijaan säästetään vokaalit. Homovokalismeissa voi haasteen lisäämiseksi säästää
esimerkiksi diftongit. (ks. 101tta, 81, 83.)

Kaunis läsnäolija: Menetelmä, jossa valitaan sana (usein tämä on nimi) ja käytetään uu-
dessa tekstissä vain kyseisen sanan kirjaimia (ks. 101tta, 107). Omassa tekstissä kirjaimet, joita
on käytetty tulevat sanoista ”täydellinen koti” eli: t, ä, y, d, e, l, i, n, k ja o.

Kysymyksiä: Teksti koostuu pelkistä kysymyksistä ja kysymyslauseista.

Lainasanoja tai sanarajoite: Teksti koostuu täysin toisen tekstin sanoista, ne ovat vain
käytetty uudessa järjestyksessä ja näin ollen niiden avulla on saatu teksti, jolla on uusi sisältö
tai merkitys.

Lipogrammi: Tarkoittaa tekstiä, jossa valitaan olla käyttämättä tiettyä tai tiettyjä kirjai-
mia tekstissä. Yleensä kirjain valitaan sen mukaan, mikä missäkin kielessä on yleisin tai käy-
tetty kirjain ja haaste tekstile syntyy tästä (esimerkiksi kirjoitetaan aiheesta parman tappami-
nen ilman a-kirjainta). (ks. 101tta, 112.)

Lopetuksia: Ajatus on sama kuin aloituksissa, mutta aloitusten sijaan kyse on tekstin lo-
petuksista.

Lumipallo tai sulava lumipallo: teksti tuotetaan niin, että ensimmäinen sana on kaksi kirjainta, toinen kolme, kolmas neljä ja niin edelleen. Teksti asetetaan niin, että jokainen sana on omalla rivillään ja näin ollen se muodostaa ulkonäöllisesti kasvavan ilmiön. Sulavassa lumipallossa toimitaan toisin päin eli aloitetaan pisimmästä sanasta ja tiputetaan aina yksi kirjain pois. (ks. 101tta, 125, 170.)

Pantoum: edellyttää tarkkaa kaavaa, jonka mukaan säkeet järjestyvät. Ensimmäisessä säkeistössä kaikki neljä riviä ovat uusia. Tämän jälkeen toinen ja neljäs säe toistuu seuraavan säkeistön ensimmäisenä ja kolmantena säkeenä. Säkeistöjen lukumäärä on vapaa, mutta avaus-säe sulkee tekstin lopulta eli toimii viimeisenä säkeenä. Tätä kutsutaan silmukoinniksi. Pantoumin niin sanotussa ankarassa muodossa toteutetaan vielä abab-riimikaavaa. (ks. 101tta, 148.)

Reunat: Uusi teksti koostuu olemassa olevan tekstin ”reunoista”. Otetaan lähdetekstin koko ensimmäinen rivi, ja sen jälkeen valikoiden tekstin jokaisen rivin ensimmäisiä ja viimeisiä sanoja, näin luoden olemassa olevasta tekstistä uusi teksti.

Sivistyssanakirja: Menetelmässä otetaan jo olemassa oleva teksti, jonka jokainen sana syötetään yksitellen internetin jonkinlaiseen sivistyssanakirjaan. Sivistyssanakirja tarjoaa erilaisia selityksiä ja mahdollisia käyttötapoja sanalle. Kirjoittaja valitsee tekstiinsä näitä tekstikatkelmia ja luo niiden avulla uuden tekstin, potentiaalisesti lihottaa alkuperäistä tekstiä. Sama idea toimii myös perinteisen sivistyssanakirjan kanssa, jolloin niin sanotun syöttämisen sijaan sana etsitään.

Tautogrammi: tarkoittaa ”samaa kirjainta” kreikan kielessä. Menetelmä perustuu saman alkukirjaimen toistoon. (ks. 101tta, 178.) Omassa tekstissäni alkukirjainta K on käytetty peräkkäisten lauseiden ensimmäisessä sanassa.

3 KIRJOITTAMISEN HAASTEET JA TUNTEET KIRJOITTAMISEN ESTEINÄ

Tuominen (2013, 43) nimeää kahdeksan kirjoittamisen haastetta, jotka ovat: blokki, vastarinta, perfektionismi, huonouden pelko, väärät ajatukset, lykkääminen, aikaisemmat negatiiviset kokemukset ja itsesensuuri. Käyn näistä läpi pääasiassa niitä, jotka ovat olleet selkeästi läsnä omassa kirjoittamisessa *Nukke koti laboratorion lattialla* aikana.

Omia suurimpia haasteitani ovat prokrastinaatio eli lykkääminen ja uskonpuute omaan tekemiseen tai epäonnistumisen pelko. Saan usein mielestäni loistavia ideoita, mutta vielä useammin ne jäävät ideoiden tasolle. Tähän syy löytyy omista kirjoittamisen haasteistani. Ensimmäisenä käyn läpi hieman prokrastinaatiota eli viivyttelyä. Uskon, että moni pystyy samaistumaan siihen, että kun pitäisi oikeasti tehdä jotain, kuten kirjoittaa, on koti siisteimmillään, kaapit siivottu, kaupassa käyty, lenkille tai salille lähdetty tai vähintäänkin jonkin sarjan ensimmäinen kausi katsottu alusta loppuun. Itselläni ainakin on juuri näin. Kun tiedän, että minua odottaa jonkinnäköinen kirjoittamisen tehtävä, teen kaikkea muuta uuvuksiin asti.

Toinen itseäni lamaannuttava kirjoittamisen este on ehdottomasti uskonpuute omaan tekemiseen ja työhön eli epäonnistumisen pelko. Pystyn näkemään mielessäni niin selkeästi sen, mitä haluan sanoa tai välittää maailmalle, pystyn jopa toisinaan näkemään millaisen tekstin avulla tahdon sen tehdä. Jostain syystä en kuitenkaan usko, että saan sen paperille sellaisena, alan epäilemään kaikkea omista taidoistani kirjoittajana aina aiheen mielenkiintoisuuteen tai tarpeellisuuteen. Kyseenalaistan itseni siihen pisteeseen, etten edes viitsi aloittaa kirjoittamista, sillä ei se onnistuisi kuitenkaan. Epäonnistumisen pelon rinnalla roikkuu myös perfektionismi eli täydellisyyden tavoittelu, joka ruokkii epäonnistumisen pelkoa. Miksi tehdä mitään, jos se ei kuitenkaan ole niin hyvä kuin pitäisi?

Näiden kolmen itseäni eniten haastavan kirjoittamisen haasteen lisäksi käyn lyhyesti läpi muitakin kirjoittamisen haasteita, joita kirjoittaja saattaa kokea ja joihin parhaimmillaan menetelmien käytöstä kirjoittaessa voisi olla kirjoittajalle hyötyä.

3.1 Prokrastinaatio eli lykkääminen

Miao kuvailee teoksessaan prokrastinaatiota seuraavanlaisesti: ”Prokrastinaatio tarkoittaa olennaisesti askareisiin tarttumisen vaikeutta tilanteessa, jossa niiden aloittamiselle ei ole ylittämättömää, olosuhteista tai ympäristöstä johtuvaa estettä”. Sana tulee latinan kielestä ja tarkoittaa *lykkäämistä huomispäivään*. Miao jatkaa ajatustaan prokrastinaatiosta kuvailemalla sitä tahattomaksi lykkäämiseksi, joka ei johdu laiskuudesta. (Miao 2023, 8.)

Svinhufvud toteaa, että kirjoittaminen voi olla toisinaan haastavaa ja lykkääminen voi tuntua paremmalta vaihtoehdolta. Näin voi olla etenkin, jos kaikki mielekkäämmät osat kirjoittamisesta on tehty, kuten luova työ ja jäljellä on puurtaminen, eli fyysinen kirjoittaminen. Toisaalta hän taas puhuu siitä, kuinka lykkäämisestä on saattanut tulla opittu tapa. Kirjoittaja on ehkä oppinut siihen, että viime hetkeen jätetyt hommat lisäävät jännitystä elämässä. Svinhufvud nimeää myös potentiaalisen huonon itsetunnon tai epäilyn omia taitojaan kohtaan syyksi, miksi mieluummin jättää kirjoittamatta tai ainakin lykkää sitä viimeiseen hetkeen asti. (Svinhufvud 2016, 122–123.) Itselläni se tuntuu olevan tapa, jonka olen omaksunut jo hyvin nuoresta. Olen lykännyt asioiden tekemistä, tehnyt ne viime hetkellä ja kuitenkin onnistunut kohtuullisen hyvin. Svinhufvud (2016, 122) sanoo, että tämä onnistuminen saattaa taata sen, että tästä tavasta tulee pysyvä.

Tuominen on teoksessaan samoilla linjoilla, kun kyse on lykkäämisestä. Hän lisää vielä, että on mahdollista, että toisinaan lykkääminen voi johtua aiheen haastavuudesta kirjoittajalle. Joskus on hyvä antaa aikaa itselleen. (Tuominen 2013, 32.)

Itse pyrin selvittämään tässä tutkielmassa, että onko menetelmällisestä kirjoittamisesta tai kirjoittamisen menetelmistä apua lykkäämiseen.

3.2 Epäonnistumisen pelko ja täydellisyyden tavoittelu

Epäonnistumisen pelko perustuu ainakin osittain jonkinlaiseen auktoriteettien pelkoon. Toisaalta kirjoittamisessa se perustuu myös jollain tasolla todellisuuteen; kirjoittaminen ei ole helppoa. Vaikka epäonnistumisen pelko perustuisikin osittain todellisuuteen, se harvoin on realistisissa mittakaavoissa. On tärkeää, että kirjoittaja tietää, mitä kirjoittamisellaan tavoittelee. Mikäli tavoitteet ovat kovinkin hyväksyntähakuisia, voi epäonnistumisen pelko saada luokattoman vallan. Ylipäätään, jos kirjoittaja asettaa kirjoittamisensa julkiseen tarkkailuun, asettaa hän sen aina potentiaalisesti alttiiksi kritiikille. (Svinhufvud 2016, 118–119.) Koponen selittää teoksessaan, että epäonnistumisen pelko saattaa olla yksi meitä ohjaavista asioista. Hän myös listaa liudan asioita, joita epäonnistumisen pelko saa meissä aikaan: ”*Hän ei toimi vaan vetkuttelee. Hän tyrmää. Hän epäilee...*”. (Koponen 2017, 93.) Voisi siis ajatella, että epäonnistumisen pelko saattaa olla yksi syy lykkäämiseen. Koponen (2017, 96) myös tuo julki, että minkä tahansa asian aloittamisessa tai tekemisessä voi nähdä kolme vaihtoehtoa: vaikea valinta, helppo ja helpoin. Vaikka Koponen teoksessaan puhuu improvisaatiosta ja sen mahdollisuuksista ja potentiaalisesta avusta muuttaa toimintatapaa, hänen ajatuksensa toimeen tarttumisesta ja tekemisestä on helposti rinnastettavissa kirjoittamiseen. Kirjoittamisen aloittaminen tai loppuun saattaminen on vaikeaa, koneen avaaminen on helppoa, mutta helpompaa on olla menemättä koneelle ja olla kirjoittamatta.

Tuominen (2013, 32) toteaa, että tällaisesta pelosta kärsivä ei tahdo näyttää tekstiään kenellekään, eikä näin ollen pääse kehittymään kirjoittajana. En tässä tutkielmassa pohdi enempää muiden ihmisten merkitystä kirjoittajalle, mutta menetelmienkin näkökulmasta koen, että tämä olisi mielenkiintoinen aihe pohtia, etenkin jos ottaa huomioon sen, että suurin osa omistakin teksteistä pohjautuu muiden ihmisten teksteihin. Tuominen jatkaa ajatustaan siten, että perfektionismi on huonouden pelon (tai epäonnistumisen pelon) liittolainen. Hän tuo myös julki, kuinka täydellisyyden tavoittelija hioo ja hioo tekstiään, ja toisinaan ei pääse edes lauseesta A lauseeseen B, sillä lause A ei ole tarpeeksi hyvä. (Tuominen 2013, 32–33.)

Perfektionismi eli täydellisyyteen pyrkiminen on kirjoittamisen haaste, jossa kirjoittaja asettaa itselleen ja kirjottamiselleen epärealistiset vaatimukset tai epärealistisen korkeat tavoitteet. Kirjoittamisen aloittamisen lisäksi se vaikeuttaa myös kirjoittamisen loppuun saattamista. Täydellisyyden tavoittelu näkyy yleensä siinä, että myös lopullisen version lisäksi kirjoittaja saattaa asettaa epärealistiset odotukset tekstin ensimmäiselle versiolle, mikä todennäköisesti aiheuttaa sen, ettei kirjoittaja pysty aloittamaan ollenkaan. Toisaalta loppua kohden kirjoittaja

saattaa kokea, ettei teksti ole koskaan riittävän hyvä, eikä näin ollen pysty päästämään siitä irti ja lopettamaan sitä. Tällainen täydellisyyden tavoittelu on myös vahvasti yhteydessä epäonnistumisen pelkoon ja yleensä ruokkii sitä. (Svinhufvud 2016, 119–120.)

Sen lisäksi, että pyrin selvittämään, auttavatko menetelmät kirjoittamisen lykkäämiseen, pyrin selvittämään auttavatko ne potentiaalisesti epäonnistumisen pelkoon ja täydellisyyden tavoitteluun. Näihin pohdintoihin palaan luvussa 4.

3.3 Tunteet kirjoittamisen esteinä

11. Merkintä

Nousen itkuisena sohvalta, koska jotain on tehtävä. Olin jo päättänyt, etten tee, mutta tässä ollaan. Aurinko paistaa inhottavasti silmään. Nautin kevään tulosta, nautin valosta, mutta en kaipaa sitä nyt paistamaan liian likaisesta ikkunasta sisään. Olen niin väsynyt. En fyysisesti varsinaisesti, mutta mieleltäni väsynyt. En jaksaisi tarttua tähän tänään, enkä huomenna, enkä tulevalla viikolla, mutta minun tarvitsee, sillä ilman tätä ei ole gradua ja ilman gradua ei ole valmistumista ja elämä jumittaa paikoillaan ja en voi mennä eteenpäin. Haluan jo mennä eteenpäin, vaikka se hirvittää. Ja mitä millään tällä on merkitystä tämän kirjoitustyön kanssa, ei mitään. Ei sen kanssa, että tarkoitukseni on kirjoittaa auki sitä, mitä kirjoituksessa tapahtuu tai ei tapahdu, kun käytetään erilaisia menetelmiä. Mutta menetelmät eivät pelasta tältä, ne eivät edelleenkään nosta ihmistä ylös sohvalta ja anna energiaa jatkaa eteenpäin. Sen tekee jokin muu. Toki menetelmät tekevät sen, että voin ottaa käteeni Lauran ja Sinikan teoksen, etsiä sieltä taas kerran jonkin menetelmän ja aloittaa uutta tekstiä. Tiedän mitä olen tekemässä, kun kampean koneelle, tai ainakin kohta tiedän.¹

Pystyn näkemään omista työpäiväkirjamerkinnöistä toisinaan suuren määrän turhautumista, väsymystä, ahdistusta ja mitä kaikkea muuta. Lähdin omaan taiteellisen osion projektiini kohutuullisella innostuksella. En sano, etteikö niistä olisi ollut apua, kuten aiemmissa luvuissa olen käynyt läpi, mutta kirjoittaminen ei ole ollut niin sanotusti pelkkää ruusuilla tanssimista. Singer

¹ Viitataan tässä työpäiväkirja otteessa Laura Lindstedtiin ja Sinikka Vuolaan sekä heidän teokseensa *101 Tapaa tappaa aviomies*.

ja Barrios (2009, 229) tuo julki, että kirjoittajan on haastavampi tarttua kirjoittamiseen, mikäli kokee selkeästi negatiivisia tunteita kuten masentuneisuutta, ahdistuneisuutta ja syyllisyyttä.

Yllä oleva ote työpäiväkirjasta ei ole ainut turhautumisen hetkeni, mutta ehkä syvin ja myös poikkeavin, jos katsoo yleisimpiä kirjoittamisen haasteitani; lykkääminen, epäonnistumisen pelko tai täydellisyyden tavoittelu. Tämä ei oikeastaan istu niistä mihinkään. Uskon, että tässä kohtaa on esiintynyt sellainen kirjoittamisen haaste tai este, josta ei ehkä puhuta niin paljo ääneen ja halusin tästä syystä tuoda sen esille. Kyse on yksinkertaisesti väsymyksestä tai tunteesta, että jokin on ylivoimaista tai musertavaa. Mitä silloin pitäisi tehdä? Itse olen selvästi päässyt ylös sohvalta ja kirjoittanut jotain. Mutta kuten mainitsen otteessa, menetelmät tai menetelmällinen kirjoittaminen ei ole se eteenpäin vievä voima kirjoittamisessa, mutta ainakin tiesin, mitä olen tekemässä, kun koneelle asti pääsin. Tuominen (2013, 33) kirjoittaa teoksessaan, että toisinaan on vain pakotettava itsensä koneelle ja joskus sitä huomaa, että kirjoittaminen lähteekin vain sujumaan.

13. Merkintä (Cento1 viimeistelyn jälkeen)

Oli mielekästä järjestellä lauseet niin, että teksti tuntuu puhuvan jotain. Oli myös erittäin mielekästä muuttaa lauseet samaan aikamuotoon ja saada siten lisää koheesion tuntua. Pohdin pitkään, haluanko muokata tekstejä ollenkaan vai annanko niiden olla juuri niin raakoja kuin menetelmistä herkästi syntyy. Tällä hetkellä luulen, että saatan muokata osaa ja osan annan olla ja merkitsen ne sitten alaviittein.

13. merkintä on huomattavasti positiivisävytteisempi kuin 11. merkintä. Se ei kuitenkaan ole yltiöpositiivinen. Huomasin merkintöjä läpi käydessäni, että minulla ei oikeastaan ole sellaisia merkintöjä, missä olisin sanallistanut positiivisia tunteita selkeästi ja suoraan. Uskon tämän johtuvan siitä, että hyvinä kirjoitushetkinä ja positiivisten tunteiden saattamana olen saanut kirjoitettua kohtuullisen neutraaleja itse menetelmiä käsitteleviä merkintöjä, kuten yllä oleva merkintä ilmentää. Vaikka olin ehkä ajatellut, että pidän työpäiväkirjani pääasiassa menetelmien arviointi tai tarkastelu työväliseenä, olen selkeästi myös käyttänyt sitä purkamaan turhautumistani tai muita tunteitani. Goldberg puhuu ”apinamielestä” eli mielestä, joka harhaillee ja haukkuu kirjoittajansa. Hän kehottaakin tällaisessa tilanteessa kirjoittamaan ylös sen, mitä mieli paukuttaa kirjoittajalleen. (Goldberg 2011, 127–128.) Tämä tapa pitää työpäiväkirjaa ainakin antaa rehellisemmän kuvan siitä, että menetelmät eivät ole autuaaksi tekevä kirjoittamisen tie, vaikka niistä hyötyä onkin useissa tilanteissa.

Kuten alussa toin julki, koen että yleinen mieliala vaikuttaa kirjoittamiseen. Svinhufvud tuo teoksessaan julki, että kirjoittaminen on herkkä taito ja tästä syystä ongelmat muilla elämän alueilla saattavat vaikuttaa kirjoittamiseen. Hän käyttää tässä kohtaa esimerkkinä mielenterveyden ongelmia. (Svinhufvud 2016, 123.) Myös Singer ja Barrios (ks. 2009, 228–229) puhuvat sen puolesta, että haasteita tai haastavia tunteita kokevat ihmiset kokivat kirjoittamisen haastavammaksi. Vaikka kyse ei olisi edes niin suuresta asiasta kuin mielenterveyden ongelmat, koen että yleinen mieliala ja tunteet vaikuttavat kirjoittamiseen. Ne ovat saattaneet myös tässä tilanteessa vaikuttaa siihen, millä tavalla minkäkin menetelmän olen kokenut. Olenko kokenut menetelmän haastavana tai helppona? Toisaalta on mahdollista, että se kuinka olen menetelmät milloinkin kokenut, on saattanut vaikuttaa mielialaani ja tunteisiini.

4 KIRJOITTAMINEN MENETELMIEN JA RAJOITTEIDEN AVULLA

Tämän luvun aikana esittelen sitä, millainen työväline menetelmät voivat olla kirjoittajalle. Avaan muun muassa omien päiväkirjamerkintöjen avulla seuraavia asioita: lyhyiden tekstien hyöty, useamman tekstin työstäminen yhtä aikaa, virkeyden merkitys menetelmien kohdalla, epämääräisyyden hyväksyminen, uuden tekstin kehkeytyminen ja sen volyymi, aiheen merkitys sekä kirjoittajan kirjoittamisen maneerit. Näiden lisäksi pohdin tässä luvussa sitä, kuinka menetelmät voivat lieventää kirjoittamisen haasteita.

Ikonen (2018, 17) toteaa: ”Menetelmän soveltamisesta voi syntyä teos, tapahtuma tai koje näiden tuottamiseen, tai muuten kosketus johonkin, millä ei ole nimeä”. Ikonen sanallistaa juuri sen, mitä menetelmät voivat tuottaa. Mitä ne sitten ovat tai miten niitä käytetään, jotta päästään Ikonen mainitsemaan lopputulokseen?

Marcel Bénabou kirjoittaa, että pakotteiden kanssa kirjoittaminen halutaan usein nähdä ”huonompana” kirjoittamisena, kuin perinteinen ”vapaa” kirjoittaminen, sillä miksi kirjoittaja tahtoisii rajoittaa omaa luovuuttaan pakotteilla. Kuitenkin samaan aikaan haluamme ihailla esimerkiksi sonettien kauneutta ja sitä, millaisella taidolla ja luovuudella ne on kirjoitettu, vaikkakin sonetit muun muassa ovat melko tiukkoihin pakotteisiin kahlittuja. (Bénabou, 35.) Palaan tähän ajatukseen vielä tarkemmin, sillä tunnistan tuon ”huonommuuden” ajatuksen ja yhtä aikaa tiedostan, että nimenomaan rajoitteet, tässä tapauksessa eri menetelmillä kehitetyt ja luodut rajoitteet juuri auttavat kirjoittajaa tuottamaan jotain sellaista, mitä ei muuten olisi tuottanut.

4.1 Menetelmät kirjoittajan työvälineenä

Menetelmien kanssa kirjoittaessa ei tarvitse kirjoittaa valtavaa kokonaisuutta, riittää että tekee yhden tekstin kerrallaan tai osan siitä. Maailmasta löytyy pitkiäkin teoksia, jotka on toteutettu jotain menetelmää käyttäen, kuten Georges Perecin teos *La Disparition*, joka on suomennettu 2023 (*Häviäminen*). Teos on kirjoitettu siten, että alkuperäisteoksessa ei esiinny kertaakaan ranskan kielen eniten käytettyä e-vokaalia ja suomennoksessa puolestaan ei esiinny ollenkaan a-vokaalia. Tämä esimerkkinä, jotta en antaisi sellaista käsitystä, että menetelmien avulla kirjoittaminen tarkoittaisi automaattisesti vain lyhyempien tekstien synnyttämistä. Mutta se on mielestäni yksi kirjoittamisen menetelmien käytön etu; ei tarvitse hallita tai edes ajatella valtavia kokonaisuuksia.

Menetelmien avulla pidempääkin kokonaisuutta on helpompi pilkkoa osiin. Esimerkiksi oma taiteellinen osioni, *Nukkekotin laboratorion lattialla*, on koostettu useista lyhyemmistä teksteistä, jotka hyödyntävät useampia menetelmiä. Pystyin siis taiteellisen osion työstämisen läpi tekemään tehokkaita sykäyksiä ja työstämään tekstejä siten, että ajattelin jokaisen olevan oma pieni yksikkönsä, hallittava kokonaisuus; menetelmien avulla kirjoitettuja tekstejä on potentiaalisesti helpompi hahmottaa osina kuin esimerkiksi pitkää proosaa. Tuominen sanoo, että kirjoittaminen ei vaadi yhtä pitkäjaksoista ajanjaksoa, jolloin on aikaa kirjoittaa. Toisinaan on parempi kirjoittaa lyhyitä hetkiä ja kuin ei ajattele, että aikaa on loputtomiin. Hän ehdottaa, että jos ennemminkin kirjoittaisi joka päivä jotain. (Tuominen 2013, 34.) Tähän ajatukseen etenkin menetelmät toimivat. Itse päätin ottaa jonkin menetelmän ja lähteä siitä liikkeelle. Yhdelle kirjoituskerralle riitti, että yhden tekstin yhdellä menetelmällä sai valmiiksi, tai edes osan siitä tekstistä, jota tietyllä menetelmällä lähti työstämään.

21. Merkintä

Olen huomannut, että itselleni toimii jotenkin hyvin (ainakin usein) se, että minulla on useampi teksti kesken yhtä aikaa. Pystyn poukkoilemaan niiden välillä, kun yksi alkaa tuntua liian raskaalta tai osuu seinään.

Menetelmien avulla kirjoittaminen mahdollistaa myös sen, että työstettävän tekstin voi jättää kesken, kirjoittaa välillä jotain toista ja jatkaa taas jokin toinen hetki. Uskon, että iso syy tähän on se, että menetelmä on se mikä se on. Jos vertaan menetelmien avulla kirjoittamista esimerkiksi pidemmän proosan työstämiseen, menetelmien avulla kirjoittaessa en huomannut

pelkääväni esimerkiksi ajatuksen katkeamista. Huomasin myös kirjoittaessa, että mitä rajoitetumpi, tiukempi tai selkeämpi menetelmä oli, sitä helpommin sen saattoi jättää kesken ja jatkaa myöhemmin. Motte kirjoittaa Roubaudin sanoneen, että hyvä oulipolainen rajoite on yksinkertainen rajoite. Hän jatkaa tarkentamalla, että tämä ei tarkoita, että sen avulla olisi helppo tuottaa tekstiä tai rajoitteen tai säännön tuottama teksti olisi yksinkertainen. (Motte, 20.)

5. Merkintä (Anagrammi1) aloituksen jälkeen

Anagrammi vaatii sen verran enemmän ajatusta ja energiaa, etten saanut sitä yhdeltä istumalta valmiiksi. Sanojen keksiminen kirjaimista vielä menee, mutta jos haluaa, että ne edes jotenkin liittyvät omaan teemaan, luo se heti lisähaastetta. En suosittelisi anagrammia, mikäli tavoite on saada tekstiä tai tekstimassaa aikaiseksi. Mikäli haluaa taas haastaa itseään ajattelemaan – jumpata aivojaan, anagrammi on enemmän kuin loistava menetelmä.

Kuten yllä olevasta merkinnästä tulee ilmi, olen pystynyt keskeyttämään kirjoittamisen siinä vaiheessa, kun se on vienyt liikaa energiaa, eikä mitään ole enää syntynyt.

Viidennestä merkinnästä käy myös ilmi, että menetelmät eivät ole aina helppoja käyttää. Ne saattavat vaatia paljonkin aivojen jumppaamista kirjoittajalta. Joskus jopa siihen pisteeseen, ettei menetelmästä synny edes ”valmista” (ks. liite 1).²

Menetelmissä on paljon hyvää kirjoittajan työvälineenä, mutta ne eivät tee vain autuaaksi. Sen lisäksi, että toiset menetelmät haastavat kirjoittajaa ja kirjoittajan ajatuskapasiteettia, valmiit tuotokset eivät välttämättä vastaa sitä, mitä olisi toivonut. Bénabou (35–36) toteaa, että rajoitteiden tarkoitus ei ole esitellä erinomaisuutta kirjoittamisessa tai kirjoituksessa, vaan nähdä mahdollisuudet, joihin niiden avulla voi päästä. Goldberg (2011, 97) kirjoittaa, että kirjoittajan rikkoessa tavanomaisen ajattelutapansa hänen on mahdollista päästä ”kosketuksiin elämän karheen rakenteen kanssa.” Goldberg kirjoittaa vapaakirjoituksesta ja muistoista, mutta koen tämän ajatuksen pätevän niihinkin menetelmiin ja kirjoittamiseen, josta itse puhun.

2. Merkintä (pantoum1) jälkeen

² Kyseisen liitteen teksti löytyy lopullisesta taiteellisesta osiosta, sillä päädyin näkemään asian niin, että vaikka se olisi kesken, se sopii tyyllillisesti ja sisällöllisesti taiteelliseen työhöni ja samalla se edustaa sitä, mitä menetelmät ovat; mahdollista kirjallisuutta.

Menetelmillä syntyy mahdollista kirjallisuutta; tämä on hyvä muistaa. On vaikea sanoa, että onko ensimmäinen tuotos (pantouml) kirjallisuutta. Ehkä se saa sisältönsä, kun se saa ympärilleen muita tekstejä. Jos ei, koitan hyväksyä sen: kyse on mahdollisesta kirjallisuudesta

16. Merkintä (Homovokalismin jälkeen)

Tätä aloitin jo viikko sitten, mutta se saattoi lannistaa monimutkaisuudellaan. Väsyneet aivot eivät tunnu toimivan menetelmällisen kirjoittamisen kanssa. Väsynyt mieli lienee ennemminkin omiaan suoltamaan ajatuksenvirranomaista tekstiä – menetelmät vaativat virkeyttä.

Mutta homovokalismissa: Se on yllättävän aivoja vaativa ja rasittava menetelmä. Ehkä tämä on toisille helpompaa, mutta minulle tämä ei sitä ollut. Uskoisin, että tässä kyseisessä menetelmässä isosta sanavarastosta on hyötyä. Jostain syystä ainakin uskon näin. Tämä menetelmä käräytti aivoni, tuntuu etten osaa edes kirjoittaa tätä merkintää, ei ole mitään järkevää sanottavaa. Mutta jostain syystä minut on yllättänyt se, kuinka vaativia ja väsyttäviä menetelmät voivat olla.

Yllä olevista merkinnöistä käy ilmi epäily tekstin sisällön laadusta, mutta myös se kuinka paljon menetelmät vaativat kirjoittajaltaan: ”menetelmät vaativat virkeyttä”. Mielestäni tämä työpäiväkirjamerkintä summaa hyvin sen, että menetelmien avulla kirjoittaessa ei ole itsestään selvää, että niiden avulla syntyy tekstiä.

Vaikka menetelmien avulla ei aina synny tekstiä, ovat menetelmät lähtökohtaisesti kirjoittajan työväline, jonka avulla on mahdollista tuottaa tekstiä. Menetelmät määrittelevät paljon sitä, kuinka tekstiä tuotetaan, mutta ei välttämättä sitä, millaista tekstiä kirjoittaja saa aikaseksi. Menetelmät toimivat muottina tai raamina kirjoittamiselle ja tekstille, mutta kirjoittaja päättää, kuinka muottinsa tai raaminsa täyttää. Seuraavat päiväkirjalainaukset olen kirjoittanut menetelmien cento ja lainasanat jälkeen. Kumpikin menetelmästä on hyvin konseptuaalisia ja toisaalta samaan aikaan hyvin tekstikollaasimaisia. Joensuu määrittelee tekstikollaasin periaatteen menetelmällisyyden lähisukulaiseksi ja toteaa, että ”tekstikollaasit näkevät kirjoituksen materiaalisena varastona”. Tekstikollaasit ovat tekstimassaa, joka on irrotettu alkuperäisestä kontekstistaan ja jonka ”inhimillinen ykseys hajotetaan eräänlaisiksi tekstuaalisiksi kaiuiksi ja vääristymiksi.” (Joensuu 2012, 152–153.)

10. Merkintä (Cento1 jälkeen)

Tämä oli edeltäjänsä huomattavasti miellyttävämpi tai ainakin kevyempi menetelmä. Menetelmä sisältää vapautta enemmän kuin moni muu kirjoittamisen menetelmä. Centon ainoat rajoitteet tulevat siitä, että jonkun muun tekstiä on käytettävä ja jos on teema, kuten itselläni, kerätyn tekstin tulisi ilmentää kyseistä teemaa jotenkin. Mutta kaiken kaikkiaan Cento tuntuu vapauttavalta ja tällä menetelmällä saa ainakin tekstiä aikaan. Toki vapaus myös lisää omaäänisyyttä. En siis sano, että omaäänisyys on huono asia, mutta jos hypoteesini on, että menetelmät vähentävät kirjoittajan maneereja, ei cento välttämättä tee sitä. Itse huomasin ainakin valitsevani sellaisia lauseita jotka miellyttivät itseäni ja jollain tapaa saattoivat jopa ”kuulostaa” eniten itseltäni.

14. Merkintä (Lainasanojen jälkeen)

Huuhaatihuuhaa... Ihan asiallinen menetelmä, mutta vaatii ajatusta ja innovatiivisuutta ja melko paljon taitoa, että kyseisellä menetelmällä saa hyvää tekstiä, tai edes jotain sanovaa tekstiä aikaiseksi. Ehkä, jos lähtömateriaali olisi erilaista, siitä saattaisi syntyä helpommin.

Yllä olevista merkinnöistä on luettavissa, että menetelmät eivät välttämättä tee kirjoittajaansa tyytyväiseksi, vaikkakin saattavat auttaa tekstin tuottamisessa. Alun perin lähdin tekemään tätä tutkielmaa siitä ajatuksesta käsin, että menetelmät hyödyttävät kirjoittajaa muun muassa siinä, että tekstiä syntyy varmasti. En ole kumoamassa tätä ajatusta, mutta tutkielman edessä ja taiteellisen osion valmistuessa huomasin, että tekstin tuottaminen tai sen mahdollisuus tuottaa määrällisesti paljon tekstiä ei pelkästään tee menetelmistä oivaa kirjoittajan välinettä. Näin aluksi oman aiheeni ja hypoteesini aivan liian kapeasti.

Ensinnäkin olen huomannut, että on täysin kiinni siitä, millaisen menetelmän valitsee, että kuinka paljon tekstiä syntyy. Jotain tekstiä syntyy aina. Toisinaan tekstiä syntyy paljon, se on polveilevaa ja kirjoittaessa tulee tunne, että sitä voisi vain jatkaa ja jatkaa. Tämä pätee erityisesti cento-nimisen menetelmän kohdalla. Koska cento perustuu kollaasitekniikkaan, voisi kirjoittaja jatkaa kollaasin osien lisäämistä loputtomiin ja näin ollen uusi tekstimassa saattaa kasvaa loputtomiin. Toisinaan tekstimassa jää huomattavasti pienemmäksi ja vaatii kirjoittajalta erittäin paljon saada edes pieni määrä tekstiä aikaiseksi. Tarkennettakoon tässä kohtaa, että kun puhun tekstistä tai tekstimassoista, tarkoitan sellaista tekstiä, joka on luettavissa ja tarkoittaa jotain. Anagrammi eli teksti, missä käytetään vain olemassa olevan tekstin kirjaimia,

on huomattavasti haastavampi menetelmä, joka vaatii kirjoittajaltaan aikaa ja energiaa, eikä tuota tekstimassaa ollenkaan niin paljon.

Toiseksi haluan tuoda esille, että menetelmien avulla kirjoittaminen potentiaalisesti tarjoaa tavan tuottaa tekstiä, mutta ei välttämättä automaattisesti aihetta. Itse olin valinnut aiheen, minkä ympärille tai mihin tarkoitukseen halusin tuottaa tekstiä.

1. Merkintä

Jostain on pakko aloittaa. Aloittaminen on vaikeaa. En usko, että itselläni se on varsinaisesti esimerkiksi valkoisenpaperinkammosa, vaan ennemminkin olen prokrastinaation kuningatar. Kirjattakoon siis ylös: vaikka apuna on menetelmät, on ihan itse päätettävä aloittaa. Minulla on idea, ajatus: täydellinen koti ja mitä ikinä se onkaan tai ei ole. Sitä pyrin käsittelemään ja avaamaan menetelmällisen kirjoittamisen avulla. Koen, että vähintään on oltava idea, muuten on mahdotonta aloittaa. Tai en tiedä, ehkä sitä voisi aloittaa tekstistä ja siitä syntyisi idea. Minä aloitan toisin, katsotaan mihin se vie.

Ensimmäinen merkintä käsittelee osittain aloittamisen vaikeutta, mutta toisaalta taas tuo esille sen, että olen kirjoittaessa ajatellut, että on hyvä, että on idea ja ajatus valmiina. Olen kuitenkin kirjoittaessa taiteellista työtäni tullut pohtineeksi, että voiko menetelmiä käyttää pidempään kokonaisuuteen, vaikka aihetta ei olisi valmiina. Mitä se vaatisi? Uskon, että menetelmien avulla kirjoittaessa, yksittäisistä teksteissä saattaisi saada kokonaisuudenkin aikaiseksi, mutta uskon silti, että helpompaa on, jos aihe on jo valmiina. Esimerkiksi pohja- tai lähdetekstien valinta helpottuu, mikäli kirjoittajalla on jonkinlainen lähtökohta, mitä haluaa kirjoittaa. Voi olla haastavampaa saada aikaiseksi koherentti kokonaisuus, mikäli valitsee lähdetekstejä täysin satunnaisesti. Toisaalta tällainen tapa voisi olla äärimmäisen mielenkiintoinen kirjoittamisen näkökulmasta ja siitä näkökulmasta, että menetelmällinen kirjoittaminen luo mahdollista kirjallisuutta.

Kolmas hyöty, mikä menetelmillä on työvälineenä kirjoittajalle, on maneeereista eroon pääseminen. Tai ehkä on liian voimakasta väittää, että maneeereista pääsisi kokonaan eroon, enkä tiedä onko se tarpeellistakaan. Kuten mainitsin 10. merkinnässä, toiset menetelmät vaikuttavat selvästi vähemmän omaäänisyyteen.

Bénabou pohtii, että ihmisten on helpompi hyväksyä kirjoittamisessa säännöt, sietää tekniikoita, mutta vaikea hyväksyä pakotteita tai rajoitteita. Hän jatkaa ajatustaan seuraavasti: tuntuu kuin olisi kaksi ehtoa, joiden välillä on selkeä raja: ensimmäinen on se, jossa sääntöjen

mukaan kirjoittaminen on luonnollinen fakta, mutta liiallisten sääntöjen tai pakotteiden noudattaminen tappaa luovuuden ja on jollain tapaa keinotekoista. (Bénabou, 35.) Itse koen kuitenkin, että menetelmät voivat auttaa löytämään uusia tapoja ilmaista asioita ja käyttämään potentiaalisesti rikkaampaa kieltä ja monipuolisempia ilmaisuja. Tällaisissa kohdissa on vaikea nähdä, että menetelmät tai pakotteet olisivat vain keinotekoisia, vaikka paljon sitä ovatkin. Ne voivat kuitenkin opettaa jotain uutta kirjoittajalle.

Tästä hyvänä esimerkkinä on mielestäni lipogrammi menetelmänä. Itse kirjoitin esimerkiksi tekstin ilman ä ja e kirjaimia (ks. liite 2). Koska olen rajoittanut kirjoittamistani kirjainrajoitteilla, olen joutunut miettimään kiertoilmaisuja sanoille, joita normaalisti käyttäisin ilman, että edes ajattelen asiaa. Tällaisia sanoja omassa tekstissäni oli esimerkiksi: me, menneisyys, keinutuoli ja tulevaisuus. Menetelmät, esimerkiksi kirjainrajoitteet pakottavat kirjoittajan ilmaisemaan jotain toisin ja näin ollen maneerit, tuttu kieli, sanavalinnat ja rakenteet väistämättäkin muuttuvat jonkin verran ja mahdollistaa uuden oppimisen.

3. Merkintä (Reuna(ehtoja) jälkeen)

Minun on vaikea hyväksyä tekstin kohtia, jotka ei kohtaa täydellisesti, sanoja jotka eivät oikein sovi toistensa perään. Yritän muistuttaa itselleni: mahdollista kirjallisuutta. Onko teksti viallinen, jos se ei loogisesti seuraa yleisesti hyväksytyjä tekstin muotoja ja malleja? Enkö vain ole tottunut säröihin? Mutta jos jotain, niin pidän tekstin nimestä "reuna(ehtoja)" . . . katsotaan jääkö se.

Vaikka koen pääasiassa, että maneerien rikkoutuminen ja uudenlaisten asioiden kokeileminen ja oppiminen on hyvä asia kirjoittajalle, ei se välttämättä tarkoita, että se olisi helppoa. Itse tuskailin toisinaan sen kanssa, kun teksti oli vieraan näköistä, eikä kuulostanut ollenkaan itseltäni.

8. Merkintä (jälkeen sivistyssanakirja1)

Tahtoisin niin kovin vääntää sanoja sellaiseen muotoon, joka miellyttää itseä. On vaikea sietää, kun sanat eivät asetu niin kuin haluaisi toisten sanojen kanssa. Koen kuitenkin, että sivistyssanakirjan läpikäyneet sanat tuottavat erikoisia lauseita ja jollain tapaa ne muodostavat kokonaisuuden. Kokonaisuus on vain hieman piilossa, sitä joutuu etsimään tekstistä. Miten tämä teksti uppoaa sitten omaan tekstikokonaisuuteen ja -suunnitelmaan, en tiedä vielä. Tämä on ehkä menetelmissä: on vaikea tietää sopivatko tekstit lopulta yhteen keskenään mitenkään, löytyykö koheesio?

Mutta menetelmä itsessään on melko yksinkertainen ja käyttökelpoinen; ainakin tekstiä syntyy, potentiaalisesti jopa nopeammin ja vaivattomammin kuin muissa tähänastisissa menetelmissä.

4.1.1 Menetelmät haasteiden lieventäjinä

Svinhufvud kirjoittaa, että usein kirjoittamiseen liittyvät ongelmat tai haasteet ovat ennemmin sisäisiä kuin ulkoisia. Usein kyse saattaa olla esimerkiksi kirjoittamiseen liittämistämme virheellisistä käsityksistä. (Svinhufvud 2016, 104.) Haimelin kirjoittaa, että kirjoittaminen on luonteeltaan yksinäistä toimintaa ja tästä syystä kirjoittaja voi kuvitella, että on yksin haasteidensa kanssa. Kirjoittamisen blokki tai muut haasteet eivät ole vain uuden kirjoittajan haasteita. Hän myös Svinhufvudin tapaan toteaa, että kirjoittamisen haasteet tai blokki ovat ihmisen sisäinen asia. (Haimelin 2020, 215–217.) Olen itse aiemmin kertonut että, omia haasteitani ovat prokrastinaatio eli viivyttely, täydellisyyden tavoittelu ja epäonnistumisen pelko. Lähdin tekemään tätä tutkielmaa ja sen kanssa rinnakkain taiteellista osiotani, *Nukke koti laboratorion lattialla*, sillä ajatuksella, että kirjoittamisen menetelmät voisivat hyödyntää kirjoittajaa jotenkin. Mitä pidemmälle pääsin taiteellisessa osiossani, sitä enemmän huomasin, että menetelmät kirjoittajan apuna ovat apuna nimenomaan kohdatessa yllä mainitsemiani kirjoittamisen haasteita.

Aloitan pohtimalla menetelmällisen kirjoittamisen hyötyjä prokrastinaatiolle eli lykkäämiselle.

7. Merkintä (ennen sivistyssanakirja1)

Välillä mietin vakavissaan ajatusta tai hypoteesia siitä, että menetelmät ovat apuna kirjoittajalle siinä, että tekstiä syntyy varmasti. Edelleen uskon, että tekstiä syntyy ”helpommin”, kun on jokin pohjateksti ja menetelmä, jolla käsitellä sitä. Missä koen kuitenkin haasteen itse, on yksinkertaisesti aloittaminen. Aloittamisen vaikeus ja prokrastinaatio ovatkin aivan toinen asia, eivätkä liity menetelmälliseen kirjoittamiseen mitenkään. Vaikka itsellä olisi mitä hienoja menetelmiä mistä valita ja pohjatekstitkin valmiina, ei se tarkoita sitä, että saan itseni ylös sohvalta ja koneen ääreen. Se on turhauttavaa, erittäin turhauttavaa. Mutta nyt olen kuitenkin kuin jollain ihmeellä saanut itseni ylös ja koneen ääreen, niin katsotaan saisinko tekstiäkin aikaiseksi.

Lykkääminen oli ja on edelleen itselleni iso ongelma kirjoittamisen suhteen. En puhu vain taiteellisesta kirjoittamisesta, vaan kaikesta kirjoittamisesta, koulutöitä ja yksinkertaisia sähköposteja myöten. Tästä syystä oli myös hieman pettymys huomata, että menetelmät eivät automaattisesti helpota kirjoittamiseen tarttumista. On edelleen itse päätettävä, että kirjoittaa. On päätettävä, että nousee sohvalta ja tarttuu tekemiseen. Reflektoin toimintaani Svinhufvudin ajatuksiin lykkäämisestä ja mietin, onko kyse siitä, että kaikki ”mielekäs” on jo tehty ja jäljellä on puurtaminen vai onko kyse opitusta tavasta (ks. Svinhufvud 2016, 122–123).

Huomasin kuitenkin, että menetelmistä oli jotain hyötyä lykkäämisen suhteen, vaikka hyöty oli hyvin pieni. Jos sai itsensä koneelle asti, oli jotain kättä pidempää siinä kohtaa. Olen huomannut vuosien aikana, että kirjoittamiseen tarttuminen on erityisen haastavaa, mikäli ei ole mitään ajatusta siitä, mitä kirjoittaa. Singer ja Barrios (2009, 228) tuovat julki, että kirjoittajat, jotka kärsivät blokista kokevat matalampaa mielikuvituksellisuutta työssään. Kirjoittamisen menetelmät sentään antoivat mahdollisuuden tarttua kirjoittamiseen, vaikka oma mielikuvitus tai luovuus olisi heikommassa tilassa.

Toisena haluan tuoda esille ajatuksia menetelmien potentiaalisesta avusta täydellisyysden tavoittelun suhteen. Olen täydellisyysden tavoittelija, mikään mitä teen, ei ole koskaan tarpeeksi hyvää ja koen siitä jatkuvaa huonommuuden tunnetta. Kuten Svinhufvud (2016, 119) toteaa, epärealistiset tavoitteet vaikeuttavat kirjoittamisen aloittamisen lisäksi lopettamista. Etenkin, koska olen myös lykkääjä, tekemiselleni jää aina mielestäni liian vähän aikaa. Tämä on erittäin turhauttava kehä: kirjoittamiseen on vaikea tarttua, jolloin sen tekemiselle ei jää tarpeeksi aikaa, jolloin koen, että tekstini jää aina potentiaaliaan huonommaksi, jolloin kirjoittamiseen on vielä vaikeampi tarttua.

Tämän kyseisen haasteen kohdalla koen, että kirjoittamisen menetelmät ovat ehdottomasti iso apu. Esimerkiksi, jos miettii Tuomisen (2013, 32) ajatusta siitä, että ei pääse edes ensimmäisestä lauseesta toiseen. Menetelmät helpottavat yhdestä lauseesta irti päästämisessä ja rajoitteet, pakotteet ja kaavat antavat raamit sille, mitä seuraavaksi tulee. Tämän lisäksi, minkä itse havaitsin yllättävän myöhään kirjoittaessani taiteellista osaani, menetelmällinen kirjoittaminen tuottaa mahdollista kirjallisuutta. Haluan korostaa tätä ajatusta, etenkin tuota sanaa mahdollinen. Menetelmien avulla kirjoittaessa ei siis ole lähtökohtaisesti selvää tai edes välttämätöntä, että tekstistä pitäisi syntyä loistavaa kaunokirjallista tai edes merkittävää tekstiä. Tätä tukee myös se, että esimerkiksi Motten toteamus: oulipolaisessa kirjoittamisessa on aina

leikkilinen tai pelillinen puolensa. Jos ei muuten, niin teksti voi olla kirjoittajan ja lukijan välinen leikkisä vuoropuhelu tai ajatustenvaihto. (Motte, 24.) On vaikea ajatella, että valmiin tekstin tarvitsisi olla täydellinen, jos se on leikki tai peli.

Kolmantena haluan vielä nostaa esille sen, kuinka kirjoittamisen menetelmät tai menetelmien avulla kirjoittaminen saattavat auttaa epäonnistumisen pelkoon. Koen, että tämä on vahvasti yhteydessä edelliseen, eli täydellisyuden tavoitteluun. Epäonnistumisen pelko kumpuaa mielestäni siitä, että alun perin kirjoittajalla on liian korkeat odotukset omaa kirjoittamistaan kohtaan. Eli kirjoittaja tavoittelee jotakin, joka on ainakin lähellä täydellisyyttä. Näin ollen kirjoittajan on mahdoton tavoittaa alkujaankaan omia tavoitteitaan. Toisaalta uskon Svinhufvudin (ks. 2019, 118) ajatukseen auktoriteettien pelosta. Uskon, että jos asettaa itselleen liian mahdottoman oloiset tavoitteet mistä hyvänsä syystä, kasvaa pelko siitä, ettei niitä pysty tavoittamaan. En sano, etteikö kirjoittajan olisi hyvä tavoitella sellaista, mikä kasvattaa häntä kirjoittajana, mutta on tunnistettava omat rajansa kulloisenakin hetkenä.

Tässä kohtaa nostan vielä yhden asian, mikä esiintyy työpäiväkirjassani:

18. Merkintä

Pitänee varmaan ottaa huomioon oman kirjoittamisen kohdalla se, että en ole kovinkaan tasainen puurtaja, vaan teen sykkeittäin. Toisinaan saatan istua kohtuullisen pitkiäkin aikoja koneella ja saan reilusti aikaiseksi. Toisinaan taas vain ajattelen: en saa itseäni koneelle asti, mutta aivoni käyvät sauhuten. Pohdin omaa tapaa tuottaa tekstiä, pohdin, kuinka saan teoksesta koherentin, pohdin, paljonko tekstiä tarvitaan, jotta se on riittävä esitys taidoistani ja tuo tämän miniteoksen ajatuksen julki. Pohdin paljon asioita. Vaikka aktiivinen tekoaikani ei välttämättä ole se korkein ja tasaisin, käytän paljon aikaa hautomiseen.

En ole koskaan ollut kirjoittaja, joka pystyy vain tarttumaan toimeen. Ajattelin, että menetelmät saattaisivat auttaa tässä, mutta ehkä olen silti samanlainen kirjoittaja, oli menetelmiä tai ei. Uskoin, että koska minulla on valmis ajatus, niin tarttuminen olisi helpompaa – juonipaljastus, se ei ole. Olen edelleen prokrastinoija, olen edelleen enemmän pääni sisällä kuin koneen äärellä. Ehkäpä se on minun tapani ja prosessini (ainakin tässä elämäntilanteessa ja tätä aiemmissa). Minun tarvitsee saada prosessoida ja sitten tekstiä syntyy.

4.2 Työpäiväkirja tarkkailun tukena

Työpäiväkirja on ehdottomasti yksi tärkeimmistä kirjoittamisen tarkkailun tavoista. Sen merkitys kasvaa erityisen suureksi, mikäli taiteellista työtä työstää pitkän ajanjakson aikana. Lienee sanomattakin selvää, että muisti yksin ei riitä pitämään jokaista ajatusta tallessa. Kirjoitusprosessista on varmasti jonkinlaiset muistikuvat. Itse muistan helposti ne esimerkiksi kirjoittamisen ohessa syntyneet tunteet, kuten turhautumisen, ilon, väsymyksen ja mitä kaikkea muuta; en vain pysty kertomaan ulkomuistista, milloin olen näitä tunteita tuntenut ja mitä tekstejä tehdessäni. Tässä kohtaa esimerkiksi työpäiväkirja on korvaamaton apu. Paljon ajatuksia saattaisi myös unohtua, mikäli mitään ei kirjaisi ylös. Ja vaikka olen itsekin kirjannut paljon mietteitä kirjoittamisesta, menetelmistä ja millaisia ajatuksia ne herättävät, ovat päiväkirjamerkinnätkin vain jonkinlainen toisinto silloin ajatelluista asioista ja tunnetuista tunteista. Se lienee kuitenkin yksi parhaista tavoista pyrkiä tallentamaan sitä, mitä milloinkin on tullut ajatelleeksi.

Tutkimuspäiväkirjan käytöllä on pitkä historia esimerkiksi etnografisessa ja antropologisessa tutkimuksessa. Muun muassa kenttäpäiväkirja on yksi tutkimuspäiväkirjan muoto, jossa keskitytään refleктоimaan kenttätyötä itsessään sekä havaintoja kentältä. Kun katsotaan laadullisen tutkimuksen tutkimusoppaita, voidaan nähdä niissä kuvailtavan tutkimuspäiväkirjaa seuraavanlaisesti: “tutkimusprosessin konkreettiseksi ohjaamisen ja dokumentoinnin välineeksi, tutkijan henkilökohtaisten tunteiden, ajatusten ja ideoiden sekä tutkimuskirjallisuuden reflektionnin alueeksi”. (Kurki 2010, 161.)

Kurki kuvailee hyvin sitä, mihin itse työpäiväkirjaani käytin tai kuinka olen sitä kirjoittanut. Kun puhun tässä tutkielmassa työpäiväkirjasta, tarkoitan samanlaista tuotosta kuin mistä Kurki puhuu tutkimuspäiväkirjana. Olen käyttänyt työpäiväkirjaani kuvatakseni kirjoittamisen eri vaiheita, etenkin sitä, millaisia menetelmiä olen käyttänyt ja miten olen niiden kokenut toimivan. Tämän lisäksi, kuten aiemmin olen tässä tutkielmassa maininnut, olen käyttänyt työpäiväkirjaa myös omien tunteiden “kaatopaikkana”. Pyrin pääasiassa kertomaan menetelmistä siten kuin koin niiden toimivan tai niiden haasteista, siitä millaisia variaatioita niistä käytin ja miten niiden kanssa toimin. Kuitenkin toisiin väleihin koin tarpeelliseksi ja mielekkääksi tuoda julki, millaisia tunteita ne herättivät.

Kurki (2010, 161) tuo esiin ajatuksensa seuraavanlaisesti; yleensä tutkimuspäiväkirjat mielletään henkilökohtaisiksi työskentelyn apuvälineiksi ja niiden avulla onkin mahdollista suunnitella tutkimusprosessia, dokumentoida tekemistä ja käyttää niitä kriittisen reflektion välineenä. Hän jatkaa tuomalla julki, että parhaimmillaan tutkimuspäiväkirja toimii silloin, kun

se on tutkijan “tietoisien ajattelemisen työväline”. Tällä Kurki tarkoittaa sitä, että kirjoitetut ajatukset antavat mahdollisuuden tuoda ajatukset myös muille näkyvään muotoon ja antaa mahdollisuuden työstää niitä eteenpäin. (Kurki 2010, 167.)

Itse olen kirjoittanut omaa työpäiväkirjaani koko ajan sillä ajatuksella, että se on yksi lähteistäni tätä tutkielmaa työstäessä ja tästä syystä tiedostin koko ajan, että se todennäköisesti ei tule olemaan täysin vain itseäni varten, vaan tahdon käyttää sitä mahdollisimman läpinäkyvästi, eli ottaa siitä suoria lainauksia tutkielmaani selittämään tai tuomaan lisäsisältöä ajatuksilleni. Voisin kuvitella, että jos kirjoittaisin työpäiväkirjaa vain itseäni varten, se sisältäisi huomattavasti enemmän esimerkiksi kirosanoja ja puhekielisyyttä. Koska tässä tilanteessa olen kirjoittanut sitä selkeästi julkiseen lukuun, olen pyrkinyt esittämään asiani siten, että se kelpaa julkiseen tarkkailuun, kuitenkin niin, että se olisi mahdollisimman rehellinen esitys taiteellisesta työskentelystäni.

Kurki lisää vielä, että hän näkee tutkimuspäiväkirjan hyvänä tutkimuksen varjotekstinä. Hän tuo julki, että tutkimuspäiväkirja voi olla monenmuotoinen, esimerkiksi käsin kirjoitettu tai tietokoneella tehty. Käsin kirjoitetun päiväkirjan kohdalla hän toteaa, että se on helppo pitää mukana ja siihen on helppo tehdä nopeita lisäyksiä esimerkiksi marginaaleihin. Tietokoneen etuihin hän luettelee taas mahdollisuuden niin laajaan tutkimuspäiväkirjaan kuin haluaa. Tämän lisäksi merkintöjä on helppo siirrellä, muokata ja yhdistellä. Koneella merkinnät todennäköisesti myös säilyvät pitkiäkin aikoja. (Kurki 2010, 173–174.)

Oma työpäiväkirjani on kirjoitettu tietokoneella. Valitsin tämän tavan toteuttaa sitä muutamasta syystä. Ensinnäkin tietokoneella merkintäni olivat yhdessä paikassa, helposti löydettävissä ja turvassa. Toiseksi, koska tiesin käyttäväni niitä tässä tutkielmassa, tietokoneelta ne ovat helposti kopioitavissa tutkielmaan. Tietokoneen ominaisuudet myös auttavat jonkin tietyn asian etsimisessä työpäiväkirjasta. Kolmanneksi työpäiväkirja toimi itselläni toisinaan ajatus-ten ja kirjoittamisen käynnistäjänä. Koska kirjoittamiseen on toisinaan haastava tarttua, tuntui työpäiväkirjamerkinnän tekeminen huomattavasti pienemmältä ja näin ollen helpommin tartuttavalta toiminnolta. Myönnän, että toisinaan ajatuksia syntyi myös muualla kuin koneen äärellä ja tällöin lähetin itselleni usein sähköpostia puhelimitse ja lisäsin ajatukseni työpäiväkirjaan, kun pääsin taas koneen ääreen.

5 RAJAT OVAT RAKKAUTTA - TAITEELLINEN TYÖ MENETELMIEN AVULLA

Tässä luvussa kerron taiteellisesta työstäni ja sen työstämisestä menetelmien avulla. Avaan kirjoittamisen prosessia ja ajatuksiani päiväkirjamerkintöjen avulla. Ensin avaan alaluvussa 5.1 sitä, mistä taiteellisessa työssäni on kysymys. Alaluvussa 5.2 avaan hieman tarkemmin menetelmiä, joita olen käyttänyt taiteellisessa työssäni sekä ajatuksia, joita menetelmien kanssa työskentely herätti. Pohdin etenkin sitä, mitkä menetelmät tuntuvat helpoilta ja mitkä haastavilta. Pohdin menetelmien vaikutusta tekstin syntymisen määrään. Käyn läpi myös ”omaäänisyyttä” ja kuinka menetelmien kanssa kirjoittaminen vaikuttaa siihen.

5.1 Mistä on kyse

Taiteellinen osioni *Nukke koti laboratorion lattialla* koostuu kahdestakymmenestä kahdesta (22) tekstistä, joista jokainen on kirjoitettu jonkin menetelmän avulla. Menetelmät, joita olen käyttänyt taiteellisessa osiossa ovat seuraavat: akrostikon, aloituksia, anagrammi, antonyyminen käännös, cento, ekfrasis, fibonaccin lukujono, homokonsonatismi, homovokalismi, kaunis läsnäolija, kysymyksiä, lainasanoja eli sanarajoite, lipogrammi, lopetuksia, lumipallo, pantoum, reunat, sivistyssanakirja ja tautogrammi. Nämä menetelmät on lyhyesti esitelty kappaleessa 2.3.

Kuten aiemmin mainitsin, suurin osa teksteistäni on täysin lähdepohjaisia, eli niillä on jokin pohjateksti tai pohjatekstejä, joita on muokattu menetelmien suomissa raameissa. Seuraavien menetelmien kohdalla olen käyttänyt pohjatekstejä: akrostikon, aloituksia, anagrammi, antonyyminen käännös, cento, fibonaccin lukujono, homokonsonatismi, homovokalismi, lai-

nasanoja eli sanarajoite, lopetuksia, pantoum, reunat, sivistyssanakirja ja tautogrammi. Seuraavat tekstit ovat menetelmillä kirjoitettuja, mutta niillä ei ole pohjatekstiä, vaan niissä käytetyt sanat ovat niin sanotusti omiani: lipogrammi, ekfrasis, lumipallo, kaunis läsnäolija ja kysymyksiä.

6. Merkintä

Tähän väliin huomio. Toistaiseksi olen teksteissäni käyttänyt vain olemassa olevaa kirjallisuutta ja tekstiä. Tavallaan mikään ei ole täysin omaani. Anagrammi on siinä ja tässä rajalla, voidaanko sanoa, että se ei olisi omaani, mutta siinäkin on lähdeteksti, jonka kirjaimia käytän orjallisesti.

Se mikä on ”omaani” on se, mitä päätän käyttää. Olen tähän asti pysytellyt erilaisissa lehdissä ja niiden teksteissä. En ole toistaiseksi luonut sääntöjä, jotka pakottaisivat käyttämään juuri tiettyjä lauseita, eli omaa valintaa tapahtuu koko ajan, vaikka lähdetekstit eivät ole omiani.

Merkinnästä kuusi on luettavissa alkuperäinen ajatukseni. Olin ajatellut kirjoittavani koko taiteellisen osion siten, että jokainen teksti ja menetelmä perustuu lähdeteksteihin tai pohjateksteihin. Taiteellista osiota kirjoittaessani tulin kuitenkin siihen tulemaan, että kaipaankon kokonaisuuteen jotain ”täysin omaa”:

19. Merkintä

Olen nyt tehnyt joitain tekstejä, jotka eivät ole vain muiden tekstiä muovattuna omaksi. Ajattelin ensin, että teen vain tekstejä, joissa käytetään lähdetekstejä, mutta tulin lopulta toiseen tulemaan. Vaikka tahdon käyttää menetelmiä, tahdon joskus käyttää myös omia sanojani. Se on rentouttavaa. Kuten ekfrasiksen kirjoittaminen usean täysin rajoitetun menetelmän jälkeen. Tuntuu kuin aivojen jäykkyys olisi päässyt sulamaan, kuten lihakset hyvän hieronnan jälkeen. Luulen, että ainakin itselleni sopii paremmin se, että toiset menetelmät ovat erittäin tiukkoja ja toisten sanoihin pohjaavia ja toiset ovat niitä, joissa saan niin sanotusti ”jaloitella vapaammin”.

19. merkintä kuvastaa hyvin sitä, miksi päädyin tekemään muutaman tekstin ilman pohjatekstiä. Kuten päiväkirjamerkinnässä kuvaan, päätös tuli pääasiassa kirjoittamisen mielekkyydestä käsin. Yhtenä syynä oli myös se, että koin kokonaisuuteni kaipaavan hieman ”joustavampia” tekstejä, jotka auttaisivat koheesion kanssa. Itselleni oli tärkeää, että kokonaisuus olisi koherentti ja kokonaisuudessaan tarinallinen.

Sen lisäksi, että päädyin kirjoittamaan muutaman vapaamman tekstin, otin muutamassa kohdassa vapauden poiketa kaikkein rajatuimmista menetelmien säännöistä. Kahden tekstin kohdalla olen muuttanut alkuperäisiä lauseita niin, että ne ovat kaikki samassa aikamuodossa. Tämän lisäksi toisesta näistä teksteistä olen myös muuttanut omistusliitteet yhtenäisiksi.

Pohjatekstit ovat kaikki sisustus- tai ruokalehdistä. Tämä oli itselleni hyvin varhaisessa vaiheessa selkeä vaihtoehto tai ratkaisu. Tiesin, etten tahdo käyttää pohjateksteinä kaunokirjallisia teoksia. Mietin kuitenkin jonkin aikaa, haluaisinko tehdä taiteellisen osioni teksteistä, mitä jokaisesta kodista löytyy, kuten kuitit, pakkausselosteet, pitserioiden mainokset ja muut vastaavat. Uumoilin kuitenkin, että tällaisista lähteistä ei saisi tarpeeksi monipuolista tekstiä ja kirjoittaminen kävisi liian haastavaksi. Tarvitsin siis sellaista materiaalia, mikä ei ole valmiiksi kaunokirjallista, mutta jossa on kuitenkin riittämiin kirjaimia ja sanoja. Sisustus- ja ruokalehdet valikoituivat siitä syystä, että ne täyttivät sanastovaatimukset. Toinen iso syy oli, että koen täydellisten kotien esiintyvän vain ja ainoastaan tällaisissa lehdissä. Idea lehtiin tuli itseasiassa sanonnasta: kuin katalogikoti.

Koen, että näissä lehdissä päästään niin lähelle täydellistä kotia kuin vain voidaan päästä, sillä ne ovat pysäytettyjä hetkiä, missä kukaan ei elä, ei liiku eikä hengitä. Kuva pystyy tallentamaan yhden hetken, jolloin jopa koti voi olla täydellinen. Koen, että elämä, jossa tapahtuu, ei koskaan ole tätä. Vaikka pyrkisi täydellisyyteen, jokin on aina huonosti jossain. Lista repsoittaa, maali on kulunut, lapsen piirtämä taideteos ei ole täysin hävinnyt pesuista huolimatta. Olen siis ottanut tämän täydellisyyden ja manipuloinut sitä uuteen uskoon luoden jotain vähemmän täydellistä.

5.2 Taiteellisen työn kirjoittamisesta

4. Merkintä (Akrostikon1 jälkeen)

Mietin, että pitäisikö minun kertoa enemmän kirjoittamisen prosessista vai ihan vaan tunteista. Tunne: turhautuneisuus.. (onko se tunne? Ihan sama, epärelevanttia). Ehkäpä prosessista:

Ensimmäinen huomio: Jos valitsee käyttää vain yhtä sisustuslehden artikkelia pohjana, on käytössä oleva teksti loppupeleissä aika vähäistä. Omassa tekstissä se näkyy muun muassa siinä, että osan lauseista jouduin ottamaan lähdetekstin lauseiden keskeltä ja yhden kirjaimen kohdalla tekstistä ei löytynyt ainuttakaan sanaa, joten päädyin kääntämään yhden sanan ympäri – en tiedä rikkooko se tekstin eheyttä liikaa vai onko se ok. Ehkä voin pohtia tätä myöhemmin. Sanottakoon, että akrostikonia varten olisi hyvä olla enemmän tekstimassaa. Mutta toisaalta, koska kaikki lauseet ovat yhdestä artikkelista, pysyy lauseissa jonkinlainen tyylillinen koheesio.

Tässä osiossa tutkielmaa pyrin avaamaan taiteellisen osion kirjoitusprosessia. Olen aiemmin jo käsitellyt tunteita ja kirjoittamista ja niiden risteäviä kohtia, joten en keskity niihin tässä osiossa juurikaan, vaikka ne esiintyvät päiväkirjamerkinnöissä. Pyrin keskittymään kirjoittamiseen.

Yllä oleva päiväkirjamerkintä on kirjoitettu tekstin *Täydellinen koti* (ks. liite 3) jälkeen. Kyseinen teksti on kirjoitettu menetelmällä nimeltä akrostikon. Kuten merkinnästä tulee ilmi, akrostikonia varten olisi hyvä olla laajempi lähde- tai pohjatekstimassa käytössä. Itse kampaailin löytääkseni sopivia lauseita, sillä olin rajannut tekstimassani vain yhteen artikkeliin. Akrostikon menetelmänä ei tosin vaatisi lähdemateriaalia ollenkaan, vaan sitä voisi kirjoittaa huomattavasti vapaamminkin ja täysin omia sanoja ja lauseita käyttäen. Itse olin vielä tätä tekstiä kirjoittaessa päättänyt, että käyttäisin kaikissa teksteissäni lähdetekstejä ja tästä syystä toimin näin. Akrostikon menetelmänä on oikeastaan melko miellyttävä ja helppo menetelmä ja sopii käytettäväksi monenlaisissa tilanteissa monenlaisten kirjoittajien kanssa. Kyseiseen menetelmään sopii siis täydellisesti Roubaudin ajatus: yksinkertainen rajoite on hyvä rajoite (Motte, 20).

5. Merkintä (Anagrammi1) aloituksen jälkeen

Anagrammi vaatii sen verran enemmän ajatusta ja energiaa, etten saanut sitä yhdeltä istumalta valmiiksi. Sanojen keksiminen kirjaimista vielä menee, mutta jos haluaa, että

ne edes jotenkin liittyvät omaan teemaan, luo se heti lisähaastetta. En suosittelisi anagrammia, mikäli tavoite on saada tekstiä tai tekstimassaa aikaiseksi. Mikäli haluaa taas haastaa itseään ajattelemaan – jumpata aivojaan, anagrammi on enemmän kuin loistava menetelmä.

Itse kirjoitin ensin lähdetekstin ylös (pyrin ottamaan kohtuullisen lyhyen tekstin, sillä uumoilin jo ennen aloitusta, että suuri määrä kirjaimia uuvuttaa ennemmin kuin rohkaisee kirjoittamaan. Sitä mukaa kun loin uusia sanoja, eli uutta tekstiä, ruksin alkuperäisestä tekstistä kirjaimia pois. Näin pysyin perässä siinä, missä menen (vinkkinä kaikille, jotka anagrammia haluavat kokeilla).

Toisin kuin akrostikon menetelmänä, anagrammi on huomattavasti vaativampi ja vastaa jonkinlaista aivojumppaa tai pulmaa, jonka voi ratkaista. Kuten olen aiemmin maininnut tässä tutkielmassa, itse tätä menetelmää käyttäessäni aivotoimintani ei jaksanut niin sanotusti vääntää loppuun asti. En koe kuitenkaan epäonnistuneeni, vaan saaneeni aikaiseksi sellaisen tekstin, jota en olisi muuten koskaan edes ajatellut kirjoittavani (ks. liite 1). Kuten merkinnässä huomautan, anagrammi ei välttämättä ole menetelmänä paras vaihtoehto, mikäli toivoo saavansa paljon tekstimassaa kohtuullisen helposti ja nopeasti. Anagrammi menetelmänä puskee kirjoittajaa pois mukavuusalueeltaan. Tämä menetelmä ehdottomasti ajaa kirjoittajaa kokeilemaan uusia sanoja ja tapoja käyttää kirjaimia.

11. Merkintä

Nousen - - kohta tiedän.³

Toinen asia, mistä haluan kirjoittaa, ennen kuin se häviää. Anagrammi1, entä jos se ei olekaan keskeneräinen. Tai siis on, mutta jos se onkin tarkoituksella keskeneräinen. Se on kokonainen ajatus, mutta puolikas toteutus. Se on pysäytetty hetki rakennustyömaasta: ajatus ja unelma ovat kirkkaat ja selvät, ne ovat valmiit kuten alkuperäinen teksti, mutta uusi teksti edustaa sitä tulevaa taloa, joka ei ole vielä pystyssä, ja rikottu alkuperäinen kaikkia niitä osia, joita tarvitaan kokonaisen talon rakennukseen.

³ 11. merkinnän alkuosio löytyy jo aiemmin tutkielmasta, eikä sisällöllisesti tuo tähän osioon sellaista tietoa, että se olisi kannattanut toistaa. Tästä syystä olen laittanut esille vain osan merkinnästä.

Yhdestoista merkintä sanallistaa sen hetken, kun olen päättänyt kirjoittaessa, että kaiken ei tarvitse olla täydellistä. Olin pohtinut omaa anagrammi -menetelmällä kirjoitettua tekstiä jo useamman kerran ja jostain syystä aivoni eivät vain saaneet järkeviä sanoja aikaiseksi, joten päätin ”luovuttaa”. Ja kuten sanoin, tämä oli se hetki, kun pystyin antamaan armoa itselleni ja huomasin, että vaikkei se ole täydellinen teksti, se on mahdollista kirjallisuutta ja riittävän hyvä sellaisenaan.

9. Merkintä (Fibanoccien jälkeen)

*Lauseiden etsiminen on yllättävän uuvuttavaa. Etenkin ABC -versiossa, toisten kirjainten kohdalla lauseet ovat erittäin rajallisia, jolloin on tyydyttävä siihen, mitä on ja jopa hie-
man kikkailtava ja venytettävä sääntörajoja. Tämä metodi tällä tavalla toteutettuna ei ainakaan tuo virtaa tai saa luovia mehuja liikkeelle. Ainoa mitä tämä tuntui tekevän, oli saada ihminen kaipaamaan litra tolkulla ja kahvia ja kilo kaupalla suklaata. (Sivuhuomiona: välillä minusta tuntuu, että päiväkirjani on taiteellisempi esitys kuin itse taiteellinen työni). O L E N uupunut, en näe mitään mahdollisuutta jatkaa kirjoittamista ainakaan tänään. Toivottavasti nämä edes päätyvät lopulliseen taiteelliseen osaan.*

Kuten anagrammi, Fibanoccin lukujono -menetelmällä kirjoitettu teksti ylimääräisen säännön kanssa onnistui uuvuttamaan minut kirjoittajana. Kirjoitin taiteelliseen osiooni kaksi tekstiä tällä menetelmällä. Ensimmäinen versio seurasi vain Fibanoccin lukujono -sääntöä, mutta toiseen (ks. liite 5) otin ylimääräisenä sääntönä, että tekstistä tulee löytyä jokainen aakkosten kirjain. Alun perin olin ajatellut, että haluan jokaisen lauseen alkavan yhdellä aakkosten kirjaimella ja hyvin pitkälle teksti mukaileekin tätä ajatusta. Koska tämäkin teksti on tehty lähdetekstien avulla, osoittautui ajatukseni mahdottomaksi. En yksinkertaisesti löytänyt yhdestä sisustuslehdestä jokaisella kirjaimella alkavia sanoja, joten jouduin luovimaan tämän tosiasian kanssa.

Ensimmäinen Fibanoccin lukujono -menetelmällä kirjoitettu teksti oli selkeästi helpompi, sillä pystyin käyttämään vapaasti lähdetekstin lauseita. Uskon, että vielä yksinkertaisempaa olisi, jos ei käyttäisi lähdetekstejä ollenkaan. Toki silloin pitäisi olla jokin ajatus, josta käsin lähtisi kirjoittamaan. Toinen huomio, jonka haluan yhdeksänneistä merkinnästä nostaa esille, on se, että en kokenut tätä menetelmää kovinkaan luovana, etenkin tuota ABC -versiota. Näin

toteutettuna, etenkin rajallisen lähdemateriaalin kanssa, menetelmä on enimmäkseen mekaaninen. Koen Fibanoccin lukujonon ”lisäsäännöllä” äärimmäisen konseptuaalisena, sillä se täyttää Ikosen (2018, 20) määritelmän kauniisti: ”Konseptualistisessa kirjallisuudessa on korostettu tekoa teoksen sijaan ja teossa ”luovuudettomuutta” (*uncreativity*)”. Itse koin tällaisen mekaanisen toiminnan jostain syystä uuvuttavaksi. Haluan kuitenkin nostaa esille sen, kuinka kyseisen menetelmän kohdalla itse toiminta tuntuu mielenkiintoisemmalta ja lopputulos ei oikeastaan ole niin tärkeä.

12. Merkintä (Tautogrammi1 jälkeen)

Tautogrammia on mielekäs tehdä. Päädyin käyttämään jokaisen lauseen aloituskirjaimena kirjainta K. Tämä valikoitui ainoastaan sillä periaatteella, että sana koti alkaa kirjaimella K. Valitsin lähes jokaisen vastaan tulevan lauseen lehdestä ”Maalla 7/2023”. Tämän jälkeen järjestin lauseet vielä aakkosjärjestykseen. Näin ollen oma osuuteni tekstin sisällöstä jäi melko vähäiseksi. Ainoa mihin vaikutin, oli se, mitä käytin pohjatekstinä ja, että jätin joitain olemassa olevia lauseita valitsematta. Onko tämä teksti sitten jollain muotoon kirjallisuutta tai taidetta? En tiedä olenko jäävi vastaamaan sitä, mutta jos tämä jotain on, niin menetelmällisyyttä lähes parhaimmillaan, eli mahdollista kirjallisuutta. Tämä on teksti, jonka sisältöön olen vaikuttanut melko vähän, mutta silti siitä voi saada jonkinlaisen kokonaisuuden tai ainakin se saattaa herättää pohtimaan sen tarkoitusta, sitä mitä se yrittää kertoa. Uskon, että sen potentiaali oikeasti tekstinä tai ainakin tekstinä, jolla on merkitystä, syntyy vasta siinä vaiheessa, kun se asettuu isompaan kokonaisuuteen.

12. merkintä on oiva esimerkki siitä, kuinka menetelmiä voi käyttää siten, että oma ääni ja oma leima tekstissä jää erittäin minimaaliseksi. Kuten merkinnästä voi lukea, olen valinnut yhdestä lehdestä lähes jokaisen lauseen, joka alkaa tietyllä kirjaimella ja jatkanut menetelmää tai sääntöä vielä siten, että ne on järjestetty aakkosjärjestykseen (ks. liite 4). Näin ollen itselläni ei oikeastaan ole ollut mitään muuta tekemistä tekstin kanssa kuin se, että olen valinnut lähde-tekstin, josta lauseet olen ottanut ja järjestänyt ne uudestaan. Tämän tekstin kohdalla olen jäänyt pohtimaan sen relevanttisuutta taiteena tai kirjallisuutena. Mikä on taidetta tai mikä on kirjallisuutta ovat kuitenkin sen verran suuria kysymyksiä, että en näe mielekkäänä alkaa pohtimaan niitä tässä tutkielmassa, joten totean, kuten olen todennut merkinnässäkin: olkoon tämä teksti mahdollista kirjallisuutta ja olkoon se merkittävä siinä kontekstissa, missä se nyt on. Uskon

kuitenkin, että tällaiset menetelmät, etenkin näin toteutettuna ovat omiaan herättämään keskustelua siitä, onko teksti arvokas tuollaisena, onko se taidetta, onko se millaista kirjallisuutta, vai onko se mitään ja kuka sen päättää.

Merkintä 17. (Aloituksia aloituksen jälkeen)

On yllättävän haastavaa löytää sopivia aloituksia niistä lehdistä, mitä itselläni on kotona. Tarvitsen uusia. Isoimmaksi ongelmaksi on koitunut se, että hyvin moni sisustuslehden artikkeli alkaa lauseella, jossa mainitaan nimiä – koen, että ne ovat täysin epäsopivia tähän työhön, sillä yritän maalata kuvaa minusta ja sinusta, en tarvitse heille nimiä. En ainakaan tällä hetkellä. Muuten menetelmä on kohtuullisen kevyt. Toistaiseksi olen vain kerännyt lauseita ja kirjannut niiden lähteet – se tuntuu olevan työläämpää kuin itse lauseiden kirjoittaminen. Näkisin, että seuraavaksi tarvitsen tähän tekstiin lisää materiaalia, jonka jälkeen voin järjestää lauseet niin, että ne luovat jonkinlaisen tarinan tai edes ehkäpä merkityksen.

17. merkinnästä on luettavissa jälleen ongelmat lähdemateriaalin kanssa. Menetelmänä aloitusten käyttäminen on kohtuullisen yksinkertainen, eikä oikeastaan vaadi kauheasti ajatus-työtä. Työ on ennemminkin siinä, että löytää sopivia aloituksia. Itse käytin tähän tekstiin pohjateksteinä vain sisustuslehtiä, joissa itseasiassa on joitain erittäin jopa runollisia tai muuten kaunokirjallisen kuuloisia aloituksia. Kuitenkin uskon, että tämä tekniikka saattaisi antaa vielä enemmän, jos käytössä olisi esimerkiksi kaunokirjallisuus ja niiden aloitukset. Tätä menetelmää käyttäessä intertekstuaalisuuden tietous on ehdottomasti etu. Tätä tekniikkaa olisi itseasiassa mielekäs kokeilla ilman valmista aihetta; etsiä teoksia, kirjoittaa niiden alut ylös ja katsoa, mitä siitä potentiaalisesti syntyy. Menetelmänä tämä on melko mekaaninen, mutta ehdottomasti varteenotettava, etenkin jos mieli saada helposti paljon tekstimassaa.

20. Merkintä

Homovokalismi ja -konsonatismi ovat menetelminä yllättävän haastavia etenkin heti alussa, kun ei ole yhtään oikeaa sanaa näkyvillä, pelkkiä kirjaimia

Homovokalismi ja homokonsonatismi ovat viimeiset menetelmät, joita avaan tähän tutkielmaan. Olen käyttänyt taiteellisessa osassa muitakin menetelmiä, mutta en avaa niitä enempää tämän tutkielman osalta, sillä koen, että huomioni alkavat aika lailla toistaa toisiaan. Kuten

yllä olevasta merkinnästä voi lukea, kyseiset menetelmät ovat taas olleet selkeästi haastavampia. Koen, että nämä kaksi menetelmää menevät samantyylyiseen kategoriaan kuin anagrammi menetelmänä.

Viimeisen merkinnän olen kirjoittanut, kun olen saanut taiteellisen osion valmiiksi. Merkinnästä on luettavissa, että menetelmät tuntuvat mielekkäältä siinä vaiheessa, kun työ on valmis. Jotta voisin todeta, että vain menetelmien kanssa kirjoittaminen on alkuun kaoottista ja selkeytyy, mitä pidemmälle päästään, olisi minun tehtävä samanlaista tutkimusta muidenkin kirjoittamistapojen kanssa. Tämän tutkielman aikana voin kuitenkin todeta, että menetelmien kanssa kirjoittamisen koin melko kaoottiseksi aika loppuvaiheeseen asti.

22. Merkintä

Menetelmät tuntuvat oikein päteviltä vaihtoehdoilta kirjoittaa – siinä vaiheessa, kun kokonaisuus alkaa näyttää liki valmiilta. En tiedä päteekö tämä kaikkeen kirjoittamiseen, mutta ainakin menetelmien käyttämiseen ja ainakin tämän oman työni kohdalla: kaikki näyttää melko kaoottiselta ennen kuin tekstimassaa alkaa olla kohtuullinen määrä. Varmasti jokainen yksittäinen tekstikin voi potentiaalisesti olla merkityksellinen, mutta tämän työn kohdalla merkitys selkeästi syntyy teksteistä yhdessä. Näin epäilin jo melko aikaisessa vaiheessa (muistaakseni).

Kirjoitin tekstejä siinä järjestyksessä kuin hyvältä tuntui ja melko useasti en pystynyt kirjoitusvaiheessa vielä sanomaan, mihin kohtaan kokonaisuutta ne asettuisivat.

Huomaan myös, että ideani tällaisena sopii lyhyempään tekstienkokoelmaan. Luulen, että pidempään tekstien kokoelmaan tarvittaisiin laveampaa ajattelua ja potentiaalisesti laajempi lähdemateriaali.

Lähdemateriaalini tähän kokoelmaan on ollut loppupeleissä melko suppea, mutta uskon ja toivon, että se lisää tekstien sisäistä koheesiota, sillä teksteistä paistaa läpi samat sanat, samantyylliset lauseet ja ajatukset, uskon, että tämä voi olla positiivinen juttu.

Kuten viimeisessä, eli 22. merkinnässä mainitsen, lähdin alun perinkin liikkeelle ajatuksella, että haluan tehdä kirjoitusprosessista mahdollisimman mielekäästä ja tästä syystä kirjoitin aina sellaisella menetelmällä, mikä milloinkin niin sanotusti kutsui. Minulla ei ollut selkoa eikä

suunnitelmaa siitä, millainen tekstikokonaisuus lopputulos olisi, minulla oli jonkinlainen ajatusaihe. Lopullinen kokonaisuus sai muotonsa ja tekstit löysivät paikkansa siinä vaiheessa, kun jokainen teksti oli kirjoitettu. Ja kuten merkinnässä totean, mikäli tekstikokonaisuudesta olisi halunnut vieläkin pidemmän olisi lähdemateriaalien pitänyt olla monipuolisemmat ja ehkäpä idean monitahoisempi.

6 PÄÄTÄNTÖ

Lähdin pohtimaan tässä tutkielmassa kolmea asiaa: Millainen työväline menetelmät ovat kirjoittajalle tai kirjoittamiselle? Millaista mahdollista hyötyä menetelmistä on kirjoittajalle? Millä tavoin menetelmät tukevat onnistumisen ja ehkäisevät epäonnistumisen kokemusta kirjoittamisessa? Olen pohtinut näitä seikkoja olemassa olevan tutkimuksen, oman työni ja työpäiväkirjan avulla.

Menetelmät ovat hyödyllinen työväline kirjoittajalle, mutta eivät ole oikotie mihinkään. Vaikka kirjoittajalla on selkeä ajatus siitä, millä tavoin tuottaa tekstiä, tarvitsee ensimmäiseksi päättää haluta kirjoittaa. Sen jälkeen päättää menetelmät ja kerätä niitä varten tarvittavat materiaalit ja vielä kirjoittaa. Menetelmät ovat herkästi jollain tapaa mekaanisia ja keinotekoisia, mutta silti valideja tapoja luoda tekstiä. Ne ovat leikkiä kielen kanssa, tapa ottaa irti otto omista manereistaan ja kokeilla potentiaalisesti jotain uutta.

Menetelmät toimivat tapana luoda loistavaa ja ehdottomasti merkittävää tekstiä, mutta se ei ole menetelmällisen kirjoittamisen ensimmäinen tai tärkein vaade. Tämä auttaa luopumaan täydellisyyden ajatuksesta. En sano, etteikö itseäni edelleen turhauttaisi, ettei teksti ole täydellinen tai oman kuuloinen tai että se on jotenkin muuten viallinen. Turhauttaa, ja tulee varmasti useinkin turhauttamaan. Turhautuminen ei vain ole niin lamauttavaa kuin silloin, kun vaatii itseltään täydellisyyttä. On opittava hyväksymään jotain vähemmän, jolloin niin sanottu epäonnistumisen mahdollisuus pienenee ja näin ollen myös sen pelko. Uskon, että koska menetelmät eivät tavoittele täydellisyyttä, ne antavat kirjoittajalle myös luvan epäonnistua. Menetelmät siis toimivat kirjoittamisen haasteiden lieventäjinä, muttei poista niitä kokonaan. Uskon, että epäonnistumisenpelon laantumisen myötä muutkin haasteet helpottavat, sillä muilla haasteilla tuntuu olevan yhteys tähän haasteeseen. Kirjoittamisen haasteet harvoin ovat omia yksiköitään,

vaan tuntuvat kietoutuvan toisiinsa ja näin ollen myös helpottavat tai pahentavat toisiaan. On otettava huomioon, että jokainen kirjoittaja on erilainen ja yksilö. Kirjoittajilla on kirjoittamisen haasteiden lisäksi mahdollisesti muitakin asioita, jotka vaikuttavat kirjoittamiseen. En ole kirjoittajana oikeastaan muuttunut mihinkään, kirjoitin sitten menetelmien kanssa tai jotenkin muuten. Minulla on epätasaiset työskentelytavat ja tämä pätee hyvin pitkälti kaikkeen muuhunkin kuin kirjoittamiseen kohdallani. Vaikka menetelmistä on paljon hyötyä ja apua, eivät ne muuta minua kirjoittajana.

Menetelmien avulla kirjoittaja voi kuitenkin oppia uutta, vaikei täysin muuttuisikaan. Kirjoittamisen prosessi ei välttämättä koe suurta mullistusta, mutta kirjoittamisen maneerit saattavat kokea. Menetelmien, rajoitteiden, pakotteiden ja sääntöjen kanssa kirjoittaessa joutuu väkisinkin käyttämään esimerkiksi sellaisia sanoja, lauseita ja rakenteita, joita ei yleensä käytä. Etenkin pohjatekstejä käyttäessä kirjoittaja päätyy lainaamaan ja muokkaamaan muiden tekstiä ja näin ollen alttiiksi erilaisille kirjoittamisen tavoille.

Kirjoittaminen ja kaikki siihen liittyvä on kiinnostava ja validi tutkimuksen kohde ja näin ollen myös kirjoittamisen menetelmällisyys. Tämä tutkielma on vain yksi yhden ihmisen näkökulma aiheeseen ja aiheesta olisi vielä paljon tutkittavaa. Olisi mielekästä toisintaa menetelmien avulla kirjoittamista ja sen tutkimista tähän tapaan ja saada muita näkökulmia aiheesta. Olisi myös mielekästä nähdä kuinka menetelmien kanssa kirjoittaminen toimii ryhmissä tai yhteiskirjoittamisen kohdalla. Myös tunteiden tutkiminen menetelmällisen kirjoittamisen lomassa toisi lisää tietoa aiheesta.

LÄHTEET

Alasuutari, P. (2011). *Laadullinen tutkimus*. Tampere: Vastapaino.

Bénabou, M. *Rule and Constraint*. Viitattu 23.07.2024 osoitteessa https://monoskop.org/images/a/a4/Motte_Warren_F_ed_Oulipo_A_Primer_of_Potential_Literature.pdf

Eskelinen, M. (2018). Ouliposta post-Oulipoon (ja takaisin). Teoksessa T. Ikonen (toim.), *Menetelmällisen kirjallisuuden antologia* (s. 29–51). Helsinki: Post-Oulipo ry.

Goldberg, N. (2011). *Hyvä kaukainen ystävä: Kuinka kirjoittaa elämäntarina*. Helsinki: Kansanvalistusseura.

Haimelin, M. (2020). Blokki ja Flow. Teoksessa M. Haimelin & S. Rämö (toim.), *Kynä: Kaikki tärkeä kirjoittamisesta* (s. 212–239). Jyväskylä: Tuuma.

Helle, A & Piippo, L. (2021). Kokeellisuus, menetelmällisyys ja käsitteellisyys 2000-luvun suomalaisessa kirjallisuudessa. Teoksessa I. Hautamäki, L. Piippo & H. Sederholm (toim.), *Avantgarde Suomessa* (s. 406–430). Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. Tietolipas, 267.

Holman Jones, S., Adams, T. & Ellis, C. (2013). Coming to Know Autoethnography as More than a Method. Teoksessa S. Holman Jones, T Adams, & C. Ellis (toim.), *Handbook of Autoethnography* (17–48). Lontoo & New York: Routledge.

Hosiaislouma, Y. (2016). *Kirjallisuusoppi. Aapisesta äänirunaan*. Helsinki: Avain.

Ikonen, T. (2018). Johdanto. Teoksessa T. Ikonen (toim.), *Menetelmällisen kirjallisuuden antologia* (s.16–28). Helsinki: Post-Oulipo ry.

Joensuu, J. (2008). *KIRJOITUS, MEDIAALISUUS, PROSEDURAALISUUS. NÄKÖKULMIA KIRJALLISUUDEN TEKNOLOGIOIHIN*. Jyväskylän yliopisto. Lisensiaatintutkielma. Haettu 28.05.2023 osoitteesta <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/23012/URN%3aNBN%3afi%3ajyu-201003021298.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Joensuu, J. (2012). *Menetelmät, kokeet, koneet. Proseduraalisuus poetiikassa, kirjallisuushistoriassa ja suomalaisessa kokeellisessa kirjallisuudessa*. Helsinki: Poesia.

Koponen, P. (2017). *LUPA MOKATA: Improvisointi arjessa*. Helsinki: Kustantamo S&S.

Kurki, T. (2010). Tutkimuspäiväkirja aineiston, teoreettisten näkökulmien ja tutkijan vuoropuheluna. Teoksessa J. Pöysä, H. Järviluoma & S. Vakimo (toim.), *Vaeltavat metodit* (s.160–177). Joensuu: Helsinki: Suomen Kansaintietouden Tutkijain Seura.

Lindstedt, L. & Vuola, S. (2022). *101 tapaa tappaa aviomies – menetelmällinen murhamysteeri*. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Siltala.

Mankinen, M. & Salminen, A. (2018). Potentiaalisuudesta. Teoksessa T. Ikonen (toim.), *Menetelmällisen kirjallisuuden antologia* (s.53–84). Helsinki: Post-Oulipo ry.

Miao, M. (2023). *Prokrastinaatio: Aloittamisen vaikeus ja miten se voitetaan*. Helsinki: SKS kirjat.

Motte, W, Jr. *Introduction to Oulipo: A Primer of Potential Literature*. Viitattu 23.07.2024 osoitteessa https://monoskop.org/images/a/a4/Motte_Warren_F_ed_Oulipo_A_Primer_of_Potential_Literature.pdf

Niemi, M. (2018). Menetelmällisen kirjoittajan perussanasto. Teoksessa T. Ikonen (toim.), *Menetelmällisen kirjallisuuden antologia* (s.101–128). Helsinki: Post-Oulipo ry.

Rannikko, A. & Rannikko, P. (2021). Autoetnografia ja vaikenemisen kulttuuri. Teoksessa S.

Ryynänen & A. Rannikko (toim.), *Tutkiva mielikuvitus: Luovat, osallistuvat ja toiminnalliset*

tutkimusmenetelmät yhteiskuntatieteissä. Helsinki: Gaudeamus. Luettu Bookbeatista 26.01.2023

Singer, J. L. & Barrios, M. V. (2009). Writer's Block and Blocked Writers: Using Natural Imagery to Enhance Creativity. Teoksessa S. B. Kaufman & J. C. Kaufman (toim.) *The Psychology of Creative Writing*. (s. 225–246). New York: Cambridge University Press.

Svinhufvud, K. (2016). *Kokonaisvaltainen kirjoittaminen*. Helsinki: Art House.

Tienari, J. & Kiriakos, C. (2020). Autoetnografia. Teoksessa A. Puusa & P. Juuti (toim.), *Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät*. Helsinki: Gaudeamus. Luettu Bookbeatista 26.01.2023

Tuominen, T. (2013). *Minusta tulee kirjailija*. Helsinki: Kansanvalistusseura.

Uotinen, J. (2010). Aistimuksellisuus, autoetnografia ja ruumiillinen tietäminen. Suomen Kansantietouden Tutkijain Seura ry. *ELORE*, 17(1), 86–95.

Veivo, H. (2007). Oulipo ja Tel Quel: muoto, politiikka ja potentiaalisuus. Teoksessa S. Katsamäki & H. Veivo (toim.), *Kirjallisuuden avantgarde ja kokeellisuus* (s. 231–253). Helsinki: Gaudeamus.

LIITTEET

Liite 1

K **E** **S**
K **E**
N

Kokeile tätä!⁴

Kun valmistat perunamuusia tai ranskalaisia, leikkaa kuorimattomasta perunasta pyöreät posket pois. Pyöräytä ronskisti leikatut perunakuoret öljyssä, ripauta pintaan suolaa ja paahda uunissa mehevän rapsakoiksi. Tarjoa naposteluruokana.

Kok tätä!

Kn rn tai aia, ka orimattomasta paa preät pokt po. örytä rnk pruakrt ösä, ripauta intaan suoaa ja paada uussa h rpsakok. nporuokana.

Rakastu kotiisi.

Pehmeä valaistus tarjoaa paikan väsyneelle mielelle.

Sielusi riemastuu seinien suojasta. Pyyntösi kuultu.

⁴ Rautio-Pakaste, Minna. 2023. "Parasta potuista. Gnocchit, muusit ja täydelliset ranskalaiset." *Glorian ruoka & viini*. 66.

Katso rakas talo kohoaa

Katso rakas talo kohoaa pikkuhiljaa. Tuossa on jo ovi, tuossa kaksi ikkunaa. Katso kuinka kauniisti valo osuu lasin pintaan. Ota minusta kiinni, anna kaunis hymy suuntani. Ota avoimin vastaan kaikki antamani rakkaus. Anna myös takaisin, jos saan toivoa, anoa sinulta.

Katso rakas talo kohoaa pikkuhiljaa. Alkaako sinun ja minun matka tuon polun luota. Sopiiko avata ovi ajatuksiini? Tahdotko kuulla kuinka talo valmistuu hitaasti, mutta varmasti. Tahdotko kuulla kuinka taas yksi osa kiinnittyy, kuinka visio muovautuu.

Katso rakas talo kohoaa pikkuhiljaa. Tuossa on jo patio, jota toivoin jo silloin kun olin nuori, silloin, kun pystyin katsomaan tuolta kaukaa ajan takaa. Katso kuinka riippukiikka kiinnittyy kattoparruun. Pystytkö katsomaan kanssani myös aikaan, joka on vasta tulossa?

Katso rakas talo kohoaa pikkuhiljaa. Kannatko minut joskus tuulikaappiin sormus sormessa? Muistutathan minua silloin, kuinka katsoin joskus kanssasi talon kohoamista? Muistutanko myös sinua? Kun joskus istutaan tuolla patiolla kiikkutuolissa, kumpikin omassa ja katsotaan aikaan, joka on nyt.

Liite 3

Täydellinen koti⁵

Tämä koti on ollut juuri niin ihana kuin kuvittelin ja paljon enemmänkin!

Äämäleamlenu

Yöpöytinä toimivat rakennusharkot

Desing-keräilijöitä

Ensimmäistä kertaa jo kymmenen vuotta sitten

Lähes kaikki kotimme kalusteet ja esineet on hankittu kierrätettyinä antiikkiliikkeistä, kirpputoreilta ja huutokaupoista

Loungeen on helppo kokoontua yhteen vieraiden kanssa, ja koska tilassa ei ole televisiota, tulee siellä oltua oikeasti läsnä

Isoon asuntoon useita erilaisia tiloja ja tunnelmia sisustuksen avulla

Nyt kun tilaa on enemmän, saan nauttia monista hienoista löydöistä pidempään

Eamesin ETR-sohvapöytä ja värikäs valaisin ovat niin ikään huutokauppalöytöjä

Ne, jotka ovat miellyttäneet meidän molempien silmää ja olleet keräilyarvoltaan sellaisia, jotka haluamme säilyttää

Keittiö on Puustellin

Olemme mieheni kanssa esteetikkoja

Työpöytä on huutokauppalöytö ja ensimmäinen kaluste, jonka Make hankki tähän kotiin

Italialaiset Swanin sohvot on ostettu Torista

⁵ Wihanto, Vivi. 2023. "Unelmaelämää". *GLORIAN koti*, tammikuu 2023, 46–58.

K niin kuin Koti

⁶Kaiva siis röijyt ja pirtanauhat esiin, ja nappaa eväät ja viltti mukaan. Kaivuribalettia ja ikkunaoopperaa. Kanatkin tulevat välillä sisään kerjäämään ruokaa. Kannattaa tarkkailla, asentaako sähkömies pistorasiat liian lähelle päättyvää seinää ja vielä vinoon. Kasvihuone rakennettiin kierrätysikkunoista. Katettu kesäkeittiö rakennettiin vanhan suulirakennuksen takaseinää hyödyntäen. Katon korjauksien ja mukavuuksien, kuten sähkön, veden, viemäroinnin ja vesikierroksen maalämmön asennuksen lisäksi emme ole muuttaneet mitään oleellista. Kattausta juhlistetaan laittamalla juomalasien alle hopeiset pikkualustat. Kattotiilet rikkoutuvat tavallisia tiiliä herkemmin eivätkä kestä kovaa kulutusta, joten ne on parasta hyödyntää polkujen sijasta muissa puutarhan rakenteissa, esimerkiksi reunoissa ja erikorkuisina muureina. Kattotiilistä ladottu vapaasti seisova muuri on tukeva vielä noin puoli metriä korkeanakin.⁷Keittiöpuutarha on aidattu rauditusverkolla, joka on maisemoitu mustaksi maalatulla säleiköllä. Keittiöön tuli vain kylmävesi ja pihan perällä oli huussi. Keltainen ruusutapetti 1800-luvulta on alkuperäinen. Kesäjuomista paras on jääteejuoma. Kesäkeittiön pöydän ääressä syödään ystävien kesken, kuunnellaan musiikkia, pelataan ja luetaan. Kesäkeittiön seinän hauskat peltikyyltit on keräilty eri paikoista. Kierrätysaineksista rakennetun rustiikkisen ruukutushuoneen lattiassa ja sokkelissa on hyödynnetty vanhoja tiiliä. Kirkas vesi ottaa pulahtajan syleilyynsä, helii auringon paahattamaa ihoa viileydellään.⁸ Kiukaan laaja kivitila lupaa pehmeät löylyt saunojalle. Klassinen ruutu toimii hyvin erilaisten kuosien kaverina. Kodin huonekalut voivat mennä myyntiin, jos joku niin toivoo. Kotisaunan lauteilla maailman murheet katoavat. Kunnostajan vaikea ja vastuullinen tehtävä on vaalia yksityiskohtia. Kynttilän valossa saunoessa voi paremmin palata aikojen taa.

⁶ Maalla NRO 7/2023: Kaikki tämän tekstin lainaukset ovat tästä lähdemateriaalista sivuilta 3-62

⁷ Pohjatekstissä oli tässä kohtaa kirjoitusvirhe sanan "meträ", eli metriä kohdalla, ja koska pitäydyn tarkassa tekstin kopioinnissa, en voinut muuta kuin siirtää alkuperäisen lauseen virheineen tekstiin

⁸ Sama tilanne kirjoitusvirheen suhtaan kuin aikaisemmassakin tapauksessa – sellaisena uuteen tekstiin sanana "helii", ei hellii

Liite 5

ABC⁹

Asunnon

Bileet

Combines traditional

DIY Collection tarjoaa

Ekspressiivisempiä rakenteita kuin hienovaraisempaa otetta

Fargosta vuosia sitten ostettuun hammaslääkärin kaappiin saa kauniit

Grace-mallistoon yhteensä kaksitoista erilaista tammilattiaa kuudessa eri luonnollisessa sävyssä. **H**ankkiminen vaatii aikaa, kärsivällisyyttä.

Isot pinnat muodostavat ajattoman tyylin. **J**otain juttuja olisin saattanut itse tehdä toisin, mutta toisaalta. **K**oska elämä koostuu enimmäkseen arjesta, pidän siitä.

Luonnolliset materiaalit. **M**akuuhuoneen nurkkauksessa on paikka oleskeluun ja lukemiseen. ”**N**ätit” tavarat ovat löytäneet paikkansa kodissa. **O**n mielenkiintoista sisustaa. **P**aljon kirpputoreja, ja niistä saatan tehdä pieniä löytöjä. —**Q**————— **R**emontilla pilattu. **S**ävyjä ja eläviä pintoja.

Täydellisen petauksen kulmakivi on mukava sängynpäätty. **U**utinen on ihmeellisellä tavalla syvällisesti spirituaalinen ja kiinnostunut materiasta yhtä aikaa. **V**iime aikoina olen ollut viehätynyt sinisestä. **W**C- istuin korvaa bideesuihkun. **eX**k kaihtimet, tehty Suomessa, made in Finland. **Y**läkerran makuuhuoneesta teimme työhuoneen. **Z**ones on each side of the bed individually. —**Å**ngdans-rullaverho on valmistettu läpikuultavasta kankaasta. **Ä**iti ja tytär, etsitk**Ö**?

⁹ Deko, 4/2022, koko lehti on toiminut lähdetekstinä tälle tekstille